

แรงจูงใจ และการสนับสนุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ

MOTIVATION AND SOCIAL SUPPORT RELATED TO SELF-DIRECTED LEARNING
IN EARLY ADULTS IN NON-FORMAL EDUCATION

ดุสิตา สันซัง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2562

แรงจูงใจ และการสนับสนุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

MOTIVATION AND SOCIAL SUPPORT RELATED TO SELF-DIRECTED LEARNING
IN EARLY ADULTS IN NON-FORMAL EDUCATION

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF ARTS
(Developmental Psychology)

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

2019

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

แรงจูงใจ และการสนับสนุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ

ของ

ดุสิตา สันซัง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัฐวิณี สิทธิศิริอรรถ)

ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดุจเดือน พันธ์ม
นาวิน)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ญา วัฒนโณ)

ชื่อเรื่อง	แรงจูงใจ และการสนับสนุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ
ผู้วิจัย	ดุสิตา สันซัง
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2562
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. จักรวีณ์ สิทธิศิริวรณ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ เมื่อจำแนกตามตัวแปรแบ่งกลุ่มย่อย ได้แก่ ระดับชั้น เพศ อายุ สถานภาพสมรส และรายได้ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจและการสนับสนุนทางสังคมกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเพื่อทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้แรงจูงใจ และการสนับสนุนทางสังคมของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ เมื่อจำแนกตามตัวแปรแบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ จำนวน 428 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ โดยแบ่งเป็นระดับชั้นการเรียน และเพศ สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า (1) วัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบที่เรียนในระดับชั้นสูงกว่าจะมีการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าผู้ที่เรียนอยู่ในระดับชั้นต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) วัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบที่มีรายได้พอใช้ มีการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าผู้ที่มีรายได้ไม่พอใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) แรงจูงใจ ประกอบด้วย แรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง แรงจูงใจด้านสังคม และการสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมิน การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนทางสังคมด้านการเงินแรงงานและสิ่งของ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (4) แรงจูงใจ ประกอบด้วย แรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง แรงจูงใจด้านสังคม และการสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมิน การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนทางสังคมด้านการเงินแรงงานและสิ่งของ สามารถร่วมกันทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนในการศึกษานอกระบบ ได้ร้อยละ 34.9 โดยตัวแปรที่สามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นอันดับแรกคือ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง รองลงมา คือ การสนับสนุนด้านการประเมิน และแรงจูงใจด้านสังคมตามลำดับ

คำสำคัญ : การเรียนรู้ด้วยตนเอง, แรงจูงใจ, การสนับสนุนทางสังคม

Title	MOTIVATION AND SOCIAL SUPPORT RELATED TO SELF-DIRECTED LEARNING IN EARLY ADULTS IN NON-FORMAL EDUCATION
Author	DUSITA SUNZANG
Degree	MASTER OF ARTS
Academic Year	2019
Thesis Advisor	Associate Professor Dr. Shuttawwee Sitsira-at

This thesis aimed to compare the self-directed learning of early adults in non-formal education and classified according to minor variables such as degree type, gender, marital status and income for a study on involvement between motivation and social support with the self-directed learning of early adults in non-formal education and predicted self-directed learning using motivation and social support of early adults in non-formal education. Following the classification of minor variables, the participants in the study included 428 early adults in non-formal education, were randomly selected and classified by degree and gender. This study used the stratified random sampling method, the t-test, Pearson's product moment correlation coefficient and multiple regression analysis. The results of the study were as follows: (1) early adults in non-formal education in higher classes had higher levels of self-directed learning than those in lower classes. The results were statistically significant at a level of .05; (2) early adults in non-formal education with sufficient income, self-directed learning was higher among those with an insufficient income; (3) motivation consists of vocational motivation, self-development, social motivation and social support, consisting of emotional support, appraisal support, information support and instrumental support. It had a positive involvement with a statistically significant level of .01; (4) motivation consisted of vocational motivation, self-development, social motivation and social support, consisting of emotional support, appraisal support, information support and instrumental support. It was able to predict self-directed learning among early adults in non-formal education at 34.9%. The variables that firstly predicted self-directed learning was self-development, secondly, appraisal support.

Keyword : Self-Directed Learning, Motivation, Social Support

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความเมตตาและเอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดีจากอาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่าน ผู้วิจัยจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ รศ.ดร.ฉัฐวีณ์ สิทธิศิริอรุณ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาให้ข้อเสนอแนะที่มีค่า ติดตามผล ให้กำลังใจทำให้ผู้วิจัยมีความมานะพยายามจนงานวิจัยนี้สำเร็จลงด้วยดี กราบขอบพระคุณ รศ.ดร.ดุจเดือน พันธุมนาวิน ที่กรุณาเป็นประธานคณะกรรมการสอบปากเปล่าพร้อมให้คำแนะนำในการทำวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่านที่ได้กรุณาให้การอบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ทักษะประสบการณ์ที่ดีและมีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้รับความกรุณาจากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ จาก ผศ.ดร.วิญญูญา วัฒนโธ อ.ดร.ภิญญาพันธ์ เพี้ยซ้าย ดร.จรวรัตน์ เพ็ชรจันทิก ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเนื้อหาและพัฒนาเครื่องมือให้มีคุณภาพ ขอขอบคุณนายคณินธร ล้อคำ ที่ให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ตลอดจนในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ได้รับความร่วมมืออย่างยิ่งจากผู้บริหาร คณะครู และนักศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นสาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการทุกท่านที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ บิดามารดาและครอบครัวของผู้วิจัย ที่เห็นความสำคัญของการศึกษาให้โอกาสทางการศึกษาและสนับสนุนผู้วิจัยมาโดยตลอด คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยนี้ขอมอบให้กับผู้มีพระคุณทุกท่าน

ดุสิตา สันซัง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหาการวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามปฏิบัติการ	5
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	7
1.เอกสารเกี่ยวกับวัยผู้ใหญ่ตอนต้น.....	8
1.1 ความหมายของวัยผู้ใหญ่.....	8
1.2 การแบ่งวัยผู้ใหญ่	8
1.3 ความหมายของวัยผู้ใหญ่ตอนต้น	9
1.4 ภารกิจเชิงพัฒนาการของวัยผู้ใหญ่ตอนต้น	10
1.5 พัฒนาการทางด้านต่างๆของวัยผู้ใหญ่ตอนต้น.....	10
1.6 การเรียนรู้ของผู้ใหญ่.....	11
2.เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	12

2.1 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง	12
2.2 ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง	15
2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง	16
2.4 การวัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	21
3.ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง	22
3.1.แรงจูงใจ	22
3.2.การสนับสนุนทางสังคม	28
3.3. ตัวแปรภูมิหลังกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง	34
4.กรอบแนวคิดงานวิจัย	38
5.สมมติฐานของการวิจัย	39
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	40
1.ประชากรและกลุ่มตัวอย่างงานวิจัย	40
2.การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	41
3.การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย	44
4.การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
5.สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัย	45
บทที่ 4 ผลการศึกษา	46
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	56
สรุปผลการวิจัย	58
อภิปรายผลการวิจัย	59
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย	64
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป	65

บรรณานุกรม	66
ภาคผนวก.....	73
ภาคผนวก ก	74
ภาคผนวก ข	83
ภาคผนวก ค	87
ประวัติผู้เขียน.....	89

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 ค่าร้อยละของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ จำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง ได้แก่ เพศ ระดับชั้น อายุ สถานภาพสมรส และรายได้	47
ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ การเรียนรู้ด้วยตนเองประกอบด้วย การจัดการตนเอง การกำกับตนเอง และการปรับเปลี่ยนตนเอง และเมื่อจำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง ได้แก่ เพศ ระดับชั้น อายุ สถานภาพสมรส และรายได้	48
ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแรงจูงใจและตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมกับการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ (n = 428)	50
ตาราง 4 ผลการทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยรวมและรายด้าน โดยใช้แรงจูงใจ และการสนับสนุนทางสังคม	52
ตาราง 5 ตารางค่าอำนาจจำแนก แบบวัดการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ	84
ตาราง 6 ตารางค่าอำนาจจำแนก แบบวัดแรงจูงใจของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ	85
ตาราง 7 ตารางค่าอำนาจจำแนก แบบวัดการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ	86

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	38
ภาพประกอบ 2 กลุ่มตัวอย่าง.....	41

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

วัยผู้ใหญ่ตอนต้นเป็นวัยของความงอกงาม เป็นระยะที่บุคคลเจริญเติบโตเต็มที่ บรรลุวุฒิภาวะโดยสมบูรณ์ บุคคลวัยนี้จะเริ่มมีพฤติกรรมที่แน่นอนขึ้น ร่างกายแข็งแรงเต็มที่ พัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมค่อนข้างสมบูรณ์ มีอาชีพ มีรายได้ เริ่มสร้างครอบครัว สุจิตา พุฒทอง (2551) และเติมทรัพย์ จันเพชร (2557) ความสำเร็จต่างๆในชีวิตของคนในวัยนี้หากได้รับการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของตนเองแล้วนั้นจะสามารถสร้างความมั่นคงในด้านต่างๆได้ไม่ว่าจะอยู่ในระบบการศึกษาใดก็ตาม เอ็ดเวิร์ด ลินดิแมน (Edward Linderman, 1962) เขียนหนังสือขึ้นมาในปี ค.ศ.1962 ชื่อว่า The Meaning Of Adult Education สรุปแนวคิดได้ว่า ผู้ใหญ่อาจมาเรียน เมื่อเขามีความต้องการที่จะเรียนและมีความสนใจ และการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนั้นจะช่วย给他เกิดความพึงพอใจ ความต้องการและความสนใจที่จะเรียนของวัยผู้ใหญ่จะเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียน แนวโน้มทางการเรียนของคนวัยใหญ่นั้นจะถือเอาวิถีประจำวันเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงอยู่ที่สถานการณ์ในวิถีประจำวันมากกว่าเนื้อหาที่จัดขึ้น และต้องถือว่าประสบการณ์ชีวิตของผู้ใหญ่มีค่าและมีความสำคัญสำหรับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ดังนั้นวิธีการเรียนรู้ที่จำเป็นเบื้องต้นคือวิธีการคิดวิเคราะห์และค้นคว้าความจริงจากประสบการณ์ ผู้ใหญ่มีความต้องการเป็นอย่างมากที่จะชี้นำตนเองมากกว่าที่จะให้ใคร (ผู้สอน) ชี้นำหรือควบคุมซึ่งสอดคล้องกับโนลส์ (Knowles, 1975) ที่ได้ให้ข้อสรุปพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ว่าผู้เรียนที่เป็นวัยผู้ใหญ่จะต้องนำตนเองซึ่ง สอดคล้องกับหลักการเรียนแบบนำตนเองที่ว่า การนำตนเองเป็นความรู้สึกส่วนลึกของผู้ใหญ่ที่ต้องการและรู้สึกถึงความสามารถในการนำตนเอง ทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่ของ Knowles เรียกว่าทฤษฎีแอนดราโกจี (Andragogy) ซึ่งเขาเชื่อว่าผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุดเมื่อใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การเรียนรู้ด้วยตนเอง(Self-directed learning) เป็นกระบวนการซึ่งบุคคลริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยที่อาจจะได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น มีการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียน กำหนดเป้าหมายในการเรียน แสวงหาแหล่งทรัพยากร กำหนดวิธีการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ (Knowles, 1975) ลักษณะเด่นของการเรียนรู้ด้วยตนเองคือ การที่บุคคลรู้ว่ามีศักยภาพสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆได้ด้วยตนเอง เป็นการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเพื่อที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมให้มีความสุขและเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต(กาญจนา จันทรประเสริฐ, 2556, 27-28) กุกลิเอลมิโน (Guglielmino, 1977)

ได้สรุปความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองว่ามีประโยชน์และจำเป็นต่อผู้เรียนในปัจจุบันเป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของมนุษย์ที่เมื่อเติบโตขึ้นมาจะพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นอิสระ ไม่ต้องการพึ่งพิงผู้อื่นสามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง และที่สำคัญที่สุดคือการเรียนรู้ด้วยตนเองจะพัฒนาบุคคลให้มีทักษะการแสวงหาความรู้ แม้จะเรียนจบไปแล้วก็ยังสามารถแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพได้

การศึกษานอกระบบในประเทศไทย ได้ยึดหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ควบคู่กับหลักการการศึกษานอกระบบ หลักความเสมอภาค การมีส่วนร่วม มีความรับผิดชอบ มีกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีความยืดหยุ่น โดยความเชื่อพื้นฐานที่สำคัญซึ่งเป็นลักษณะที่โดดเด่นคือ ความเชื่อที่ว่าเป้าหมายชีวิตสูงสุดของทุกคน คือต้องการมีความสุข การคิดตัดสินใจเลือกทำสิ่งใดล้วนใช้เหตุผล การจัดการศึกษานอกระบบจึงเน้นที่การส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง (อัญชลี ธรรมะวิสิฏฐกุล, 2551) สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ที่เชื่อว่าผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุดเมื่อใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้มาเรียนการศึกษานอกระบบส่วนมากเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้มีวุฒิภาวะ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรับผิดชอบในชีวิต ดูแลครอบครัว และอาจมีข้อจำกัดมากมายในการมาเรียน ซึ่งลักษณะดังกล่าวทำให้การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนจึงไม่เหมือนกัน เพราะมีสิ่งที่แตกต่างกันหลายอย่าง จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จโดยเฉพาะการจัดการศึกษานอกระบบนั้น หลักการการเรียนรู้ผู้ใหญ่ (Andragogy) ได้ กล่าวว่า แรงจูงใจมีความสำคัญต่อการสำเร็จการศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่จะนำไปสู่สิ่งที่คุณเรียนสนใจ สอดคล้องกับ ชัยพัฒน์ พันธุ์วัฒนสกุล (2558) ได้ทำการศึกษาปัจจัยพระดับที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการศึกษาของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ พบว่า แรงจูงใจเป็นปัจจัยภายในที่ส่งผลมากที่สุดต่อความสำเร็จในการเรียนของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ และปัจจัยภายนอก การสนับสนุนจากครู มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการสำเร็จการศึกษา ปนิตา ทวีชาติ (2560) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาพบว่า แรงจูงใจ บรรยายากาศการเรียนและความสัมพันธ์ทางสังคมล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งสิ้น ซึ่งในแต่ละปัจจัยมีความสัมพันธ์กัน ปัจจัยภายนอกที่น่าจะเข้ามามีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองคือ การสนับสนุนทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นจากครอบครัว จากเพื่อน จากสถานศึกษา เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลเผชิญกับความเครียด สามารถจัดการกับความเครียดและปัญหาต่างๆ ได้ดี ทำให้มีปัญหาด้านการเรียนและปัญหาด้านจิตใจเพียงเล็กน้อย (ประณต คำฉิม, 2549)

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่า แรงจูงใจมีส่วนสำคัญที่ทำให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จ และการสนับสนุนทางสังคมก็เป็นปัจจัยภายนอกที่มีความสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในการเรียนรู้ได้เช่นเดียวกันดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแรงจูงใจและการสนับสนุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ รวมทั้งการเปรียบเทียบตัวแปรแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อหากลุ่มเสี่ยงที่มีการเรียนรู้ด้วยตนเองต่ำเพื่อใช้ข้อมูลจากงานวิจัยฉบับนี้ไปพัฒนาบุคคลวัยผู้ใหญ่ที่มาเรียนการศึกษานอกระบบ ตลอดจนผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานการจัดการศึกษานอกระบบ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาแรงจูงใจในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นต่อการจัดการศึกษานอกระบบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ เมื่อจำแนกตามตัวแปรระดับชั้น อายุ เพศ สถานภาพสมรส และรายได้
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจและการสนับสนุนทางสังคม กับการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ
3. เพื่อทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้แรงจูงใจ และการสนับสนุนทางสังคมของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ เมื่อจำแนกตาม ระดับชั้น อายุ เพศ สถานภาพสมรส และรายได้

ความสำคัญของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบระหว่างแรงจูงใจ และการสนับสนุนทางสังคม กับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ มีประโยชน์ที่สำคัญคือ

1. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์กันระหว่างแรงจูงใจ และการสนับสนุนทางสังคมกับการเรียนรู้ด้วยตนเองของบุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ ซึ่งผลของการศึกษาวิจัยจะเป็นข้อมูลให้ครูผู้สอนบุคคลวัยผู้ใหญ่ ผู้บริหารผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรและจัดกิจกรรม ตลอดจนหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบ จะได้ทราบถึงตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ด้วยตนเองและเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการส่งเสริมให้บุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างตรงประเด็น

2. ผลการทำนายจะทำให้ทราบถึงตัวแปรสำคัญของแรงจูงใจ และการสนับสนุนทางสังคม มีความเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเองของบุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย ซึ่งผลการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางให้ ครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างเสริมแรงจูงใจให้แก่วัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบได้อย่างเหมาะสม สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ และสามารถนำผลการวิจัยนี้ที่พบตัวแปรสำคัญในงานวิจัยนี้ไปใช้ในการสร้างโปรแกรมฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยตนเองในการทำวิจัยเชิงทดลองต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร

ประชากรในงานวิจัยนี้ เป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนในการศึกษานอกระบบ ที่มีอายุระหว่าง 20-40 ปี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ ระดับชั้นการเรียน (ชั้น ม.3 และ ม.6) และเพศ (ชาย และหญิง) การคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามคำอธิบายของ แฮร์และคณะ (Hair, 2010) คือ 10 ถึง $40 \times$ จำนวนตัวแปรในงานวิจัย จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนอย่างน้อย $40 \times 10 = 400$ คน ซึ่งงานวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 428 คน

ตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.แรงจูงใจ ประกอบด้วย แรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง แรงจูงใจด้านสังคม

2.การสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านการประเมิน การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนด้านการเงิน แรงงาน และสิ่งของ

ตัวแปรตาม ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย การจัดการตนเอง การทำกับตนเอง และการปรับเปลี่ยนตนเอง

ตัวแปรแบ่งกลุ่มย่อย ได้แก่ ระดับชั้น เพศ อายุ สถานภาพสมรส และรายได้

นิยามปฏิบัติการ

1. **การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed learning)** หมายถึง พฤติกรรมของผู้เรียนที่เป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ ในลักษณะของผู้เรียนมีการตรวจสอบตนเองถึงสิ่งที่รู้หรือยังไม่รู้นำมาซึ่งความสนใจที่จะคิดริเริ่มเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบเพื่อให้ไปถึงเป้าหมายในสิ่งที่ตนเองต้องการเรียนรู้ และเกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเอง ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ

1) **การจัดการตนเอง (Self-managing)** หมายถึง การเรียนรู้ของผู้เรียนที่จะต้องมีความมุ่งหมาย รู้จักตั้งคำถามเพื่อให้ได้คำตอบในสิ่งที่ยังไม่รู้ มีการวางแผนก่อนลงมือทำ มีการรวบรวมข้อมูลที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหา สามารถเปลี่ยนแปลงความคิดของตนเองได้เมื่อได้รับข้อมูลเพิ่มเติม นำประสบการณ์ความรู้เดิมมาประยุกต์ใช้เมื่อประสบกับปัญหาใหม่

2) **การกำกับตนเอง (Self-monitoring)** หมายถึง ตระหนักรู้ถึงความคิดของตนเองว่ารู้หรือไม่รู้เรื่องอะไร มีความพยายามในการเรียนรู้ด้วยตนเองให้สำเร็จ และถึงแม้ว่าจะมีปัญหาอุปสรรคก็สามารถรับมือได้ มีการตรวจสอบผลการเรียนรู้ของตนเอง ทบทวนวิธีการเรียนรู้ของตนเองอย่างละเอียด รับฟังคนอื่นด้วยความตั้งใจและเข้าใจในมุมมองของผู้อื่น

3) **การปรับเปลี่ยนตนเอง (Self-modifying)** หมายถึง มีการคิดและสื่อสารได้อย่างชัดเจนในสิ่งที่เรียนรู้ มีความอยากรู้อยากเห็นและมีความสุขในสิ่งที่กำลังเรียนรู้ แสวงหาการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น ต้องการเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา มองว่าปัญหาต่างๆ เป็นโอกาสของการเรียนรู้

การเรียนรู้ด้วยตนเอง วัดได้จาก แบบวัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากมาตรวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของ เรวดี ทรงเที่ยง และ อนุ เจริญวงศ์ระยับ (2550) สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดของCosta & Kallick (2004) แบบวัดมีลักษณะการประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าแสดงว่ามีการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า

2. **แรงจูงใจ (Motivation)** หมายถึง แรงผลักดันภายในของบุคคลซึ่งถูกกระตุ้นโดยสิ่งเร้า ทำให้บุคคลเกิดความต้องการและตัดสินใจกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการให้บรรลุเป้าหมาย แรงจูงใจของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

1) **แรงจูงใจด้านอาชีพ (Vocational Motivates)** หมายถึง ต้องการที่จะพัฒนาตัวเองทางด้านอาชีพ พัฒนาตนเองด้านความรู้ เพื่อจะได้หางานง่ายขึ้น ประกอบอาชีพได้ดีขึ้น ได้รับการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง หรือเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

2) แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง (Self - Development) หมายถึง การต้องการเพิ่มพูนความรู้ของตนเอง ขยายโลกทัศน์ หรือสนใจวิชาการแขนงใดแขนงหนึ่ง เรียนเพื่อยกระดับความรู้ของตน

3) แรงจูงใจด้านสังคม (Social Motives) หมายถึง การต้องการเข้าร่วมกิจกรรม การมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น เพื่อจะได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม การต้องการเป็นที่ยอมรับ

แรงจูงใจ วัดได้จาก แบบวัดแรงจูงใจที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแรงจูงใจ ได้สร้างแบบวัดแรงจูงใจ ตามแนวคิดของ โรเจอร์ (Rogers, 1969) แบบวัดมีลักษณะการประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่า แสดงว่ามีแรงจูงใจมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า

3.การสนับสนุนทางสังคม (Social support) หมายถึง การรับรู้ของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบเกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน และครูหรือสถานศึกษา ประกอบด้วย

1) การสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotional Support) หมายถึง การได้รับกำลังใจ การได้รับการส่งเสริมให้มีความมั่นใจ การให้การปลอบโยน ตลอดจนการได้รับการดูแลเอาใจใส่

2) การสนับสนุนด้านการประเมิน (Appraisal Support) หมายถึง การได้รับข้อมูลย้อนกลับ การได้รับการรับรองเห็นพ้อง เพื่อนำไปประเมินตนเองและเปรียบเทียบกับผู้อื่นในสังคม

3) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Support) หมายถึง การได้รับคำแนะนำ คำปรึกษา คำเตือน การชี้แนะจากคนอื่น ๆ ที่สามารถนำไปแก้ไขปัญหที่กำลังเผชิญอยู่ได้

4) การสนับสนุนด้านการเงิน แรงงานและสิ่งของ (Instrumental Support) หมายถึง การได้รับการช่วยเหลือโดยตรง ด้านปัจจัยจำเป็นพื้นฐาน ในรูปแบบของการบริการและทรัพยากร

การสนับสนุนทางสังคม วัดได้จาก แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมเป็นแบบวัดเกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว จากเพื่อน และจากครูหรือสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัย แนวความคิดเรื่องการสนับสนุนทางสังคม ของ Brown (1974) แบบวัดมีลักษณะการประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่า แสดงว่ามีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

1. การศึกษานอกระบบของวัยผู้ใหญ่ตอนต้น

- 1.1. ความหมายของวัยผู้ใหญ่
- 1.2. การแบ่งวัยผู้ใหญ่
- 1.3. ความหมายของวัยผู้ใหญ่ตอนต้น
- 1.4. ภารกิจของวัยผู้ใหญ่ตอนต้น
- 1.5. พัฒนาของวัยผู้ใหญ่ตอนต้น
- 1.6. การเรียนรู้ของผู้ใหญ่

2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง

- 1.1. ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 1.2. ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 1.3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 1.4. การวัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

- 3.1. แรงจูงใจ
  - 3.1.1. ความหมายของแรงจูงใจ
  - 3.1.2. ประเภทของแรงจูงใจ
  - 3.1.3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ
  - 3.1.4. การวัดแรงจูงใจ
  - 3.1.5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

3.2. การสนับสนุนทางสังคม

- 3.1.1. ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม
- 3.2.2. รูปแบบของการสนับสนุนทางสังคม
- 3.2.3. การวัดการสนับสนุนทางสังคม
- 3.2.4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม

3.3. ตัวแปรภูมิหลังกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

5. สมมติฐานการวิจัย

1.เอกสารเกี่ยวกับวัยผู้ใหญ่ตอนต้น

1.1 ความหมายของวัยผู้ใหญ่

คำว่าผู้ใหญ่ (Adult) มาจากภาษาละตินว่า adultus มีความหมายว่า ได้เจริญเติบโตเต็มที่และมีกำลังเต็มที่แล้ว (Grow to Full Size and Strength) หรือมีวุฒิภาวะเต็มที่ (สุภัททา ปิณฑะแพทย์, 2527, 187) กล่าวคือ ผู้ใหญ่ก็คือ บุคคลที่มีพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญาและอารมณ์รวมไปถึงบทบาททางสังคมสมบูรณ์เต็มที่แล้ว พร้อมทั้งจะใช้สถานภาพทางสังคมที่พึงมีกับผู้ใหญ่คนอื่นๆ (วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย, 2542) ส่วนใหญ่ตามกฎหมาย วัยผู้ใหญ่ในปัจจุบันจะเริ่มนับตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์ เรียกตามศัพท์กฎหมายว่าการบรรลุนิติภาวะ (สุภัททา ปิณฑะแพทย์, 2527)

1.2 การแบ่งวัยผู้ใหญ่

ผู้ใหญ่ เป็นช่วงวัยที่ยาวนานนับตั้งแต่ที่บุคคลนั้นได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ใหญ่ จนกระทั่งเสียชีวิต แต่ละช่วงก็จะมีลักษณะร่างกายและจิตใจ ตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นกับการปรับตัวที่ต่างกันออกไป (สุภัททา ปิณฑะแพทย์, 2527) มีนักวิชาการหลายท่านที่ได้กำหนดช่วงอายุของวัยผู้ใหญ่ซึ่งจะแตกต่างกันไป ดังนี้

ฮาวิกเฮิร์ท (Havighurst, 1961) ได้แบ่งวัยผู้ใหญ่ออกเป็น 3 ช่วง คือ วัยผู้ใหญ่ตอนต้น (Early Adulthood) อายุประมาณ 18-30 ปี วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง (Middle Adulthood) อายุประมาณ 30-60 ปี และวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย (Late Adulthood) อายุ 60 ปีขึ้นไป

อีริกสัน (Erikson, 1968) แบ่งวัยผู้ใหญ่เป็น 3 ช่วง คือ วัยผู้ใหญ่ตอนต้น เป็นช่วงของการใกล้ชิดสนิทสนม-การแยกตัว อายุ 20 ปี วัยผู้ใหญ่ตอนกลางเป็นช่วงของการก่อกำเนิด-การแยกตัวจากผู้อื่น เป็นช่วงอายุ ปลาย 20 ปี ถึง 50 ปี และวัยผู้ใหญ่ตอนปลายเป็นช่วงของความสมบูรณ์-ความสิ้นหวัง อายุ 50 ปีขึ้นไป

สุชา จันทรเอน (2541, น.53-54) แบ่งวัยผู้ใหญ่ออกเป็น 2 ช่วงคือ 1.วัยผู้ใหญ่ตอนต้น ช่วงอายุ 21-40 ปี และวัยกลางคน ช่วงอายุ 40-60 ปี จะเห็นได้ว่าช่วงเวลาที่เรียกว่า วัยผู้ใหญ่ นั้นยาวนานและมีความสำคัญต่อชีวิตอย่างมาก ระยะนี้มีการเลือกประกอบอาชีพที่มั่นคง ประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงาน มีชีวิตคู่ ในวัยนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและการเสื่อมความสามารถในด้านต่างๆ ด้วย

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540) แบ่งวัยผู้ใหญ่เป็น 3 ระยะ คือ 1.วัยผู้ใหญ่ตอนต้น ได้แก่ บุคคลที่อายุราว 25-40 ปี พัฒนาการทางกายเจริญเต็มที่ เป็นระยะหาแนวทางชีวิตที่ตนต้องการ สืบเนื่องมาจากวัยรุ่น เช่น อาชีพ เพื่อน คู่ครอง และอื่นๆ ได้รับการศึกษาทดลองอย่างถี่ถ้วน ระยะนี้เรียกว่า ระยะสำรวจ (Exploratory Period) 2.วัยกลางคน ได้แก่ บุคคลที่อายุราว 40-65 ปี ระยะ

วัยนี้แบบแผนของชีวิตเกือบเข้ารูปเข้ารอยแล้ว ถ้าบุคคลมีพัฒนาการสมวัยในช่วงที่ผ่านมาจะประสบความสำเร็จด้านชีวิต ด้านอาชีพ ในแนวทางตามประสบการณ์ที่ตนได้สะสมมา 3.วัยชรา ได้แก่ บุคคลอายุราว 65 ปีขึ้นไป วัยนี้ปรากฏความเสื่อมถอยของร่างกาย ทางอารมณ์และทางจิตใจ การเตรียมตัวและการปรับตัวเตรียมรับภาวะความเสื่อมถอยนี้เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นเพื่อเป็นบุคคลที่ดำรงชีวิตในช่วงวัยชราได้อย่างมีความสุข

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยสนใจกลุ่มวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เนื่องจากวัยผู้ใหญ่ตอนต้นมีการเจริญเติบโตสมบูรณ์ในทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา วัยผู้ใหญ่ตอนต้นเป็นวัยที่เลือกแนวทางในชีวิตเริ่มมีภาระที่รับผิดชอบและมีการประกอบอาชีพเพื่อสร้างหลักฐาน โดยในงานวิจัยนี้กำหนดช่วงอายุวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบเป็น 2 ช่วง คือ ระหว่าง 20-30 ปี และ 31-40 ปี วัยผู้ใหญ่ตอนต้นในช่วงนี้เป็นวัยที่เริ่มมีการประสบความสำเร็จทางอาชีพ เริ่มสร้างครอบครัวและความมั่นคงให้กับชีวิต

1.3 ความหมายของวัยผู้ใหญ่ตอนต้น

วัยผู้ใหญ่ คือ บุคคลที่มีการเจริญเติบโตที่สมบูรณ์และพร้อมสำหรับตำแหน่งหน้าที่ในสังคมร่วมกับคนอื่น (สุภัททา ปิณฑะแพทย์, 2541)

ฮาวิกเฮอร์ท (Havighurst, 1961) กล่าวว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (early adulthood) เป็นวัยที่มีพัฒนาการทางร่างกายเต็มที่ เริ่มดำเนินชีวิตแบบผู้ใหญ่ นำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540) กล่าวว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้น มีพัฒนาการทางกายเจริญเต็มที่ เป็นระยะหาแนวทางชีวิตที่ตนต้องการสืบเนื่องมาจากวัยรุ่น เช่น อาชีพ เพื่อน คู่ครอง และอื่นๆ ได้รับการศึกษาทดลองอย่างถี่ถ้วน ระยะนี้เรียกว่า ระยะสำรวจ (Exploratory Period)

สุชา จันทรเอน (2541) กล่าวว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ระยะนี้มีการเลือกประกอบอาชีพที่มั่นคง ประสบความสำเร็จในชีวิตการงาน มีชีวิตคู่ นอกจากนี้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายตลอดจนการเสื่อมในด้านความสามารถต่างๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะที่ย่างเข้าสู่วัยกลางคน

จากเอกสารข้างต้นจึงสรุปได้ว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (Early Adulthood) คือวัยที่มีวุฒิภาวะเต็มที่ เป็นระยะที่มีการเจริญเติบโตเต็มที่และสมบูรณ์ในทุกๆ ด้านเป็นวัยที่ก้าวสู่การเปลี่ยนแปลงบทบาท เนื่องจากวัยนี้มีหน้าที่และความรับผิดชอบมากขึ้นเริ่มดำเนินชีวิตแบบผู้ใหญ่ มีการเลือกประกอบอาชีพที่มั่นคง และการมีครอบครัว

1.4 การกิจเชิงพัฒนาการของวัยผู้ใหญ่ตอนต้น

วัยผู้ใหญ่ตอนต้น ถือว่าเป็นวัยแห่งความสมบูรณ์สูงสุดของพัฒนาการในด้านต่างๆ การกิจเชิงพัฒนาการที่อยู่ในช่วงผู้ใหญ่ตอนต้นคือ การเลือกหาคู่ครอง การมีเพื่อนสนิท การเริ่มต้นการมีชีวิตครอบครัว ภาระหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูลูกและหลาน การมีบ้านเป็นของตนเอง การเริ่มต้นที่จะมีอาชีพเป็นที่แน่นอนและมั่นคง มีความรับผิดชอบในฐานะการเป็นพลเมืองดี และการเสาะแสวงหากลุ่มทางสังคม เช่นการเป็นสมาชิกของสมาคมต่างๆ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2547) และ ศรีประภา ชัยสินธพ (2559) ยังได้กล่าวว่า วัยผู้ใหญ่ตอนต้น นอกจากจะมีสุขภาพที่ดี ก็น่าจะมีความสำเร็จทางการงาน มีสัมพันธภาพที่ดีกับคนในครอบครัวและคนอื่นๆ มีความพยายาม ความอดทนที่จะต่อสู้แก้ไขปัญหาต่างๆ ให้ได้ซึ่งความหลากหลายของสิ่งต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบในการใช้ชีวิตของคนคนหนึ่งนั้น จะเกิดการหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมและบุคลิกที่บ่งบอกตัวตนของคนคนนั้น รวมถึงการเกิดการหล่อหลอมทางความคิดเกี่ยวกับปรัชญาการใช้ชีวิตในแบบของตนเองทำให้เกิดความหมายในชีวิตของคนคนนั้น

1.5 พัฒนาการทางด้านต่างๆของวัยผู้ใหญ่ตอนต้น

บุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนต้น มีการพัฒนาทางร่างกายสมบูรณ์ ความสูงของร่างกายพัฒนามาจากวัยรุ่น จะมีความสูงที่สุดในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นนี้ รวมทั้งกล้ามเนื้อมีการพัฒนาอย่างเต็มที่ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2547) อวัยวะและระบบต่างๆของร่างกายมีความเจริญสมบูรณ์เป็นช่วงชีวิตที่มีสุขภาพดีที่สุดเนื่องมาจากการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายจะสมบูรณ์และพัฒนาถึงขีดสูงสุด สุธิดา พุฒทอง (2551) และ เต็มทรัพย์ จันทเพชร (2557) ยังได้กล่าวว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้นถือเป็นวัยที่ร่างกายมีความสมบูรณ์สูงสุด และก็ยังเป็นวัยเริ่มต้นแห่งความเสื่อมของพัฒนาการทางด้านร่างกายอีกด้วย เพราะฉะนั้นวัยผู้ใหญ่ตอนต้นจึงเป็นวัยที่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างเต็มที่ตามประสิทธิภาพของร่างกาย แต่ก็ควรตระหนักถึงความเสื่อมถอยของร่างกายด้วย ซึ่งความสมบูรณ์ทางด้านร่างกายที่แตกต่างกันในแต่ละคนนั้นย่อมส่งผลต่อกระบวนการคิดในการใช้ความสามารถทางด้านร่างกายที่เติบโตอย่างเต็มที่ของตนเป็นส่วนหนึ่งในการทำงาน รวมถึงกระบวนการสร้างความหมายในชีวิต ทางด้านอารมณ์ผู้ใหญ่ตอนต้นมีอารมณ์และความมั่นคงทางจิตใจดีกว่าระยะวัยรุ่น มีความสนใจในสิ่งต่างๆรอบตัวที่ส่งผลกับตัวเอง ทำให้เปลี่ยนแปลงความสนใจบ่อยครั้งไม่คงที่และยังต้องพร้อมประสบกับความตึงเครียดทางอารมณ์ในเรื่องต่างๆ เพราะเป็นวัยที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น นั่นจึงทำให้วัยผู้ใหญ่ตอนต้นมีการควบคุมอารมณ์ได้ดีกว่าวัยรุ่น (สุชาติ โสมประยูร, 2533)

วัยผู้ใหญ่ตอนต้นจะพัฒนาประสิทธิภาพทางสมองเต็มที่และคงอยู่สูงสุดไปจนถึงวัยกลางคน โดยจากการวิจัยของ Thorndike ได้กล่าวว่า ระยะเวลาที่บุคคลเรียนรู้ได้ดีที่สุด คือ อายุ

ระหว่าง 20-25 ปี Piaget (1970) ได้กล่าวไว้ว่าผู้ใหญ่มีความสามารถทางสติปัญญาสมบูรณ์ที่สุด และมีความคิดแบบนามธรรม สุชาติ โสมประยูร (2533) และ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2547) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่า วัยผู้ใหญ่ตอนต้นมีลักษณะของความคิดสร้างสรรค์ซึ่งพัฒนาการด้านสติปัญญาของ วัยผู้ใหญ่ตอนต้นนั้นมีทั้งสติปัญญาที่ได้จากการเรียนรู้ในห้องเรียนเกี่ยวกับแนวทางอาชีพและ วิชาการ รวมถึงสติปัญญาที่ได้จากการเรียนรู้ผ่านสิ่งแวดล้อมแวดล้อม ซึ่งสติปัญญาที่มีความเป็น บัณฑิตในแต่ละบุคคลจะเป็นสิ่งที่ทำให้วัยผู้ใหญ่ตอนต้นสามารถเห็นหนทางที่เหมาะสมสำหรับการเลือกทางเดินในชีวิตให้สอดคล้องกับระดับสติปัญญาของตนเอง ทั้งในด้านการใช้ชีวิต อาชีพ การงาน การเลือกคู่ครอง เพื่อให้ตนเองสามารถใช้ชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับความหมายในชีวิต ของตนเอง

1.6 การเรียนรู้ของผู้ใหญ่

เอ็ดเวิร์ด ลินดิแมน (Edward Linderman, 1962) เขียนหนังสือขึ้นมาในปี ค.ศ.1962 ชื่อว่า The Meaning Of Adult Education สรุปแนวคิดได้ ดังนี้ ผู้ใหญ่อาจจะเรียนเมื่อเขามีความต้องการและความสนใจที่จะเรียน และการเรียนรู้นั้นช่วยให้เขาเกิดความพึงพอใจ แนวโน้มในการ เรียนรู้ของผู้ใหญ่นั้นจะถือเอาวิถีประจำวันเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ดังนั้น การจัดกิจกรรมเพื่อ การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงอยู่ในเหตุการณ์ที่เป็นวิถีประจำวันมากกว่าเนื้อหาที่จัดขึ้นและต้องถือว่า ประสบการณ์แห่งชีวิตของผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุดสำหรับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ดังนั้นวิธีการ เรียนรู้ที่จำเป็นเบื้องต้น คือวิธีการคิดวิเคราะห์และค้นคว้าความจริงจากประสบการณ์ ผู้ใหญ่มี ความต้องการเป็นอย่างมาก ที่จะชี้นำตนเองมากกว่าที่จะให้ใคร(ผู้สอน)ชี้นำ หรือควบคุม ดังนั้น บทบาทของผู้สอนก็ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้เรียนในกระบวนการค้นหาความจริงมากกว่าจะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ของตนไปยังผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ใหญ่แล้ว ก็ประเมินว่าผู้เรียนเหล่านั้นได้รับความรู้ตามที่ถ่ายทอดให้ไปมากน้อยเพียงใด ข้อเท็จจริงประการสำคัญก็คือ ผู้ใหญ่มีอายุมากขึ้น เพียงใดก็ยิ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคลมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย ด้วยเหตุนี้การจัดการศึกษา สำหรับผู้ใหญ่จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างกันในเรื่องการสอนหรือแบบของการเรียน การสอนระยะเวลา สถานที่ และอัตราความเร็วช้าในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่แตกต่างกันเหล่านั้น ด้วย (ธวัชกรรณ์ สงปรีดา, 2549, น.20)

Knowles (1975) เป็นผู้ให้คำนิยาม Andragogy การเรียนรู้ของผู้ใหญ่นั้นตั้งอยู่บน หลักการและความเชื่อพื้นฐาน 4 ประการดังนี้

1. มโนทัศน์ของผู้เรียน (Self Concept) เมื่อบุคคลเจริญเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่จะมี วุฒิภาวะสูง มโนทัศน์ตนเองจะพัฒนาไปสู่การนำตนเอง สามารถนำตนเองได้ (Self - Directing)

ดังนั้น บุคคลในวัยผู้ใหญ่ต้องการให้คนอื่นปฏิบัติต่อตนด้วยความนับถือ ตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเอง ไม่ชอบให้ใครมาสั่ง

2. ประสบการณ์ของผู้เรียน (Experience) ประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ การที่มีประสบการณ์ที่กว้างขวางเพียงพอ จะสามารถเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ใหม่ๆ ได้อีก

3. ความพร้อมในการเรียน (Readiness to Learn) ผู้ใหญ่พร้อมจะเรียนและเรียนได้ดีเมื่อเขาต้องการจะเรียน เมื่อเขาเห็นว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์ต่อบทบาทหน้าที่ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต

4. การเห็นคุณค่าของเวลา (Time Perspective) ผู้ใหญ่มาเรียนเพื่อนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ทันที จึงเห็นคุณค่าของเวลาแตกต่างไปจากเด็กสิ่งที่เด็กเรียนในโรงเรียน เป็นสิ่งที่เด็กอาจจะไม่ได้ใช้ในทันทีแต่เพื่อเรียนต่อในชั้นสูงขึ้นต่อไป ส่วนผู้ใหญ่มาเรียนเพื่อนำความรู้ไปใช้ประโยชน์เมื่อเรียนจบ ผู้ใหญ่มาเรียนเพื่อนำความรู้ไปใช้เมื่อจบการศึกษา จึงเห็นคุณค่าของเวลาแตกต่างจากเด็กในโรงเรียน

สรุปการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่จะเรียนเมื่อเขามีความต้องการและความสนใจที่จะเรียน ผู้ใหญ่มีความต้องการเป็นอย่างมาก ที่จะชี้นำตนเองมากกว่าที่จะให้ใครชี้นำ หรือควบคุม ผู้ใหญ่ผ่านการสร้างสมประสบการณ์มาเป็นเวลานาน ประสบการณ์เหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ มีความพร้อมในการเรียนรู้ และผู้ใหญ่มาเรียนเพื่อนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.1 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือ Self-Directed Learning เริ่มจากการที่มีนักการศึกษาทำการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ และตีพิมพ์อย่างกว้างขวางในมิติของการศึกษานอกโรงเรียนหรือการศึกษาผู้ใหญ่ มีนักการศึกษาหลายท่านที่สนใจทำวิจัยเรื่องการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการสำรวจวรรณกรรม พบว่า มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไว้ดังนี้

โนลส์ (Knowles, 1975, p.135) อธิบายว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนคิด ริเริ่มการเรียนด้วยตนเอง ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ (Proactive learners) โดยวินิจฉัยความต้องการการเรียน มีการกำหนดเป้าหมายการเรียน มีแนวโน้มที่จะใช้ประโยชน์จากสิ่งที่เรียนรู้มากกว่าและนานกว่าผู้เรียนแบบอื่นๆ เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติและเป็นไปตามหลักพัฒนาการทางจิตวิทยา กล่าวคือ มนุษย์เริ่มจากการพึ่งพาบิดามารดาในการอยู่รอดในการดำรงชีวิต กระทั่งได้รับการตอบสนองทางกายและจิตใจจนพร้อมที่จะพึ่งพาตนเองได้อย่างอิสระ จึงเริ่มเรียนรู้ที่จะรับผิดชอบสิ่งต่างๆ เพิ่มขึ้นตามศักยภาพของตน สู่การเรียนรู้ด้วย

ตนเอง ผู้เรียนตระหนักในความสามารถของตนทั้งทางสติปัญญา ความคิด และความสามารถทางสังคม มีการสะท้อนความคิดจากประสบการณ์ต่างๆของตน ทั้งศักยภาพและข้อจำกัดเพื่อเป็นแนวทางในการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ จัดหาแหล่งความรู้และเลือกใช้กลยุทธ์ในการเรียน และประเมินผลที่ได้รับจากการเรียนของตนเอง เป้าหมายสูงสุดของการเรียนรู้ด้วยตนเองก็คือ การเสริมสร้างพลังใจให้เกิดความพยายามและอยากจะเรียนรู้เพิ่มขึ้น

กุกลิเอลมิโน (Guglielmino, 1977) อธิบายว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดขึ้นได้ในสถานการณ์ต่างๆกัน อาจเกิดจากสถานการณ์ในชั้นเรียนที่มีครูเป็นผู้นำ (Teacher-Directed) หรือเกิดจากสถานการณ์การเรียนที่ผู้เรียนวางแผนด้วยตนเอง (Self-planned) จนกระทั่งถึงสถานการณ์ของการเรียนที่ผู้เรียนนำตนเอง (Self-conducted learning) สิ่งที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ดีที่สุดคือสถานการณ์ในการเรียน การเรียนรู้ด้วยตนเองจะเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่กำหนดให้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้เรียน เช่น เจตคติ คุณค่า ความเชื่อ และความสามารถของผู้เรียน เพราะผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเอง จะเป็นผู้เลือกจุดหมายของการเรียนเอง และเลือกกิจกรรมการเรียน แหล่งเรียนรู้และเลือกกระดัดของการใช้ความพยายามในการเรียนได้ดีกว่าผู้เรียนที่มีผู้อื่นนำ

เฮมสตรา (Hiemstra, 1994) อธิบายว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบในการเรียนรู้ นั่นๆ ทั้งการวางแผนเป้าหมายในการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้า ตลอดจนการเข้าหาแหล่งเรียนรู้และวิธีการที่เหมาะสมกับตนเอง และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองตลอดกระบวนการการเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องสู่การนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้

บัมการ์ทเนอร์ (ฉลวย ม่วงพรวน, 2553, น.30) อธิบายว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed learning) มีความหมายเป็น 3 นัย ด้วยกัน คือ

1. การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นวิธีตรวจสอบเป้าหมายของการเรียนด้วยตนเอง เพื่อเพิ่มความสามารถในการนำตนเองในการเรียน ช่วยเปลี่ยนแปลงการเรียนของตนให้เป็นการเรียนได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมการเรียนและอยู่ในสังคมอย่างอิสระ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สมบูรณ์

2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการเรียน ที่บุคคลมีการริเริ่มในการวางแผนดำเนินการเรียน และประเมินประสบการณ์การเรียนของตนเอง

3.การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นคุณลักษณะของบุคคล ประกอบด้วย เจตคติ คุณค่า และความสามารถ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพิจารณาว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองจะเกิดขึ้นหรือไม่ ผู้เรียน รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนเป็นผู้เลือกหรือมีส่วนในการตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียน การ ทำกิจกรรมและการหาแหล่งความรู้

ลอนซบูรี (Lounsbury, 2014) อธิบายว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองคือ กระบวนการ การเรียนรู้ที่เน้นให้เกิดอัตลักษณ์แห่งตน ริเริ่มสร้างสรรค์ มีความพึงพอใจในชีวิตของตนเอง มีความ สนใจทางอาชีพที่หลากหลาย ปรับตัวได้ดี มีเจตคติทางบวก ชยัน และเปิดโอกาสให้กับ ประสบการณ์ การเรียนรู้ใหม่ๆ

พรจันทร์ สุวรรณชาติ (2540, น.70) อธิบายว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง กระบวนการที่บุคคลช่วยเหลือตนเองอย่างเป็นขั้นตอน เริ่มจากการวิเคราะห์ความต้องการของ ตนเองว่าอยากเรียนเรื่องอะไร มีการกำหนดกิจกรรมในการเรียนรู้ หาสถานที่หรือแหล่งทรัพยากร การเรียนรู้ที่อาจเป็นสิ่งมีชีวิตหรือวัตถุก็ได้ เลือกสรรการดำเนินการมีการวางแผนการเรียนรู้ด้วย ตนเอง ผู้เรียนต้องรู้จักการบริหารเวลาและจัดสรรเวลาให้กับตนเอง

Costa & Kallick (2004) อธิบายถึงการเรียนรู้ด้วยตนเอง ว่า ประกอบด้วย การจัดการตนเอง (self-managing) การตรวจสอบตนเอง (self-monitoring) และการเปลี่ยนแปลง ตนเอง (self-modifying) ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นเครื่องมือในการสร้างทางเลือกที่ เป็นระบบ ที่จะทำให้นักศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การจัดการดังกล่าวเป็นรูปแบบ พฤติกรรมและแบบแผนทางปัญญาของผู้เรียนรู้ด้วยตนเองที่แสดงออกมา

ซัทซพงศ์ เชื้อสา (2552, น.5) นิยามว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นความสามารถในการ ดำเนินการเรียนรู้อย่างอิสระจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ จนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ตามความต้องการ หรือความสนใจของผู้เรียน เพื่อเพิ่มพูน ความรู้ความเข้าใจ รวมถึงประสบการณ์ต่างๆที่ได้จากการ เรียนรู้

จากความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเองสรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็น กระบวนการที่ผู้เรียนคิดริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ สามารถจัดการ ตนเอง หาวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตน มีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ สามารถวางแผนการ เรียนปฏิบัติตามแผน แก้ปัญหาได้ มีการประเมินผลการเรียนของตนเอง ตลอดจนมีการเรียนรู้เพื่อ การเปลี่ยนแปลงตนเองในทางที่ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา

2.2 ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ความสำคัญหรือประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถอธิบายได้จากลักษณะของบุคคลที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีผู้วิจัยหลายท่านทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเองยืนยันว่า ผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะมีความรับผิดชอบ ทำให้การเรียนมีความหมายและมีการควบคุมตนเองในการเรียน (Garrison 1997) ผู้เรียนจะมีความตั้งใจ อยากรู้ อยากเห็น มองว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทาย ต้องการการเปลี่ยนแปลง และสนุกกับการเรียน Guglielmino ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

1. การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นธรรมชาติของการตอบสนองความต้องการในการเรียนของมนุษย์ เป็นความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติของมนุษย์ที่จะตอบสนองต่อสิ่งใหม่ๆ ปัญหาหรือความท้าทายสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยอแคเดมี่ (Academy University) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่เปิดสอนนอกระบบโดยใช้รูปแบบการสอนของการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2 ประการ คือ ประการแรก ผู้สอนเป็นที่ปรึกษาและเป็นผู้ช่วยเหลือในการเรียน มากกว่าที่จะเป็นผู้จัดหาความรู้เพื่อให้ผู้เรียนจดจำ และประการที่ 2 ผู้เรียนเป็นนักคิดและผู้สร้างความรู้ มากกว่าที่จะเป็นผู้รับความรู้จากผู้สอน

2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นไปเพื่อการอยู่รอดในสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของข้อมูลและเทคโนโลยี ประกอบกับการสื่อสารไร้พรมแดน ทำให้การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการอยู่รอดของมนุษย์ ดังความเห็นของ โนลส์ (Knowles, 1975, p.16) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองคือการอยู่รอดของตัวผู้เรียนเองและการอยู่รอดของมนุษยชาติ

โนลส์ (Knowles, 1975, p.14-17) กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง 4 ประการ ประกอบด้วย

1 บุคคลที่เรียนรู้ด้วยตนเองนั้นจะเรียนได้มากกว่าดีกว่าบุคคลที่เป็นเพียงผู้รับหรือรอให้ผู้อื่นมาถ่ายทอดให้ และจะตั้งใจเรียนและใช้ประโยชน์ที่ได้จากการเรียนได้มากกว่า

2 การเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความสอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ เมื่อแรกเกิดบุคคลจะต้องพึ่งพาคนอื่น ต้องมีบิดามารดาดูแลปกป้อง แต่เมื่อบุคคลเติบโตขึ้นมีความเป็นผู้ใหญ่มากขึ้นจะค่อยๆ พัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นอิสระไม่ต้องพึ่งผู้อื่น สามารถดำเนินชีวิตด้วยตนเองและชี้นำตนเองได้

3 มีนวัตกรรมทางการศึกษาเพิ่มขึ้นมา มีหลักสูตรใหม่ ห้องเรียนแบบเปิด โปรแกรมการเรียนนอกระบบ เป็นต้น รูปแบบของนวัตกรรมเหล่านี้ล้วนแต่เป็นความรับผิดชอบของผู้เรียนที่จะต้องเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4 ความเปลี่ยนแปลงของโลกหลายๆ ด้านอย่างรวดเร็วทำให้เกิดแนวคิดใหม่ในการศึกษา

ดิกกินสัน (เดิมทรัพย์ จันเพชร, 2557) อ้างอิงจาก Dickinson (1987: 18) กล่าวถึงการเรียนรู้ด้วยตนเองว่าเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างอิสระ แม้ว่าจะมีโอกาสในการฝึกปฏิบัติไม่เท่ากัน แต่ผู้เรียนสามารถใช้วิธีการเรียนที่แตกต่างกันไปตามความถนัด วิธีการคิดยุทธวิธีการเรียนรู้และความมุ่งหมายในการเรียน จึงเป็นวิธีการเรียนที่ช่วยให้ผู้เรียนสร้างความเข้าใจและความหมายจากเนื้อหาตำราได้ด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาและสามารถใช้ความคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน อีกทั้งช่วยเพิ่มทักษะ มีการควบคุมตนเองและมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับได้

พลชนัน นิรมิตรไชนนทร์ (2549, น.23) ได้สรุปถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า มีประโยชน์และจำเป็นต่อผู้เรียนในปัจจุบัน เป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางจิตวิทยาของมนุษย์ที่เมื่อเติบโตขึ้นมาจะพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นอิสระ ไม่ต้องการพึ่งพิงผู้อื่น สามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง และที่สำคัญที่สุดคือการเรียนรู้ด้วยตนเองจะพัฒนาบุคคลให้มีทักษะการแสวงหาความรู้ แม้จะสำเร็จการศึกษาไปแล้วก็ยังสามารถแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพของตน ช่วยให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนตลอดชีวิต

กล่าวโดยสรุปแล้วการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นมีความสำคัญต่อการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ การเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองสู่การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ สามารถพัฒนาตนเองตลอดเวลา สามารถเตือนตนเองและกำกับการทำงานของตนเองได้ จึงมีการลงมือปฏิบัติตามแผนของตนได้จริง มีการแสวงหาความรู้อย่างมีเป้าหมาย ในขณะเดียวกันก็สามารถแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ปรับตัวตามยุคสมัย ใช้ประโยชน์สูงสุดจากการเรียนรู้และเติบโตตามศักยภาพของตน ประเมินตนเองได้ และเป็นที่พึ่งแห่งตนได้ตลอดชีวิตนั่นเอง

2. 3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.3.1.แนวคิดในการเรียนรู้ด้วยตนเองของโนลส์

โนลส์ (Knowles, 1975) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองมีกระบวนการคือ มีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน มีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน การวางแผนในการเรียนรู้ การแสวงหาการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียน ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ความต้องการของตนเองคือ การกำหนดรูปแบบหรือแบบแผนของพฤติกรรมที่ต้องการ (Developing Competency Models)

2. การประเมินระดับพฤติกรรมหรือความสามารถของตนที่สอดคล้องกับความเป็นจริง (Assessing the Present Level of Performance)

2.1 การประเมินด้านความรู้ เป็นความสามารถที่จะเข้าใจและระบุสิ่งที่ได้เรียนรู้แล้วในเชิงความรู้ที่ได้รับ

2.2 การประเมินด้านความสนใจ เป็นความสามารถในการเข้าใจตนเองและระบุสิ่งที่สนใจหรือไม่สนใจในสิ่งที่ตนเองเรียนรู้

2.3 การประเมินด้านทักษะ เป็นความสามารถในการเข้าใจและระบุทักษะที่ตนเองมีหรือไม่มีในตน

2.4 การประเมินด้านเจตคติ ความสนใจและค่านิยม การประเมินคุณลักษณะเช่นนี้ อาจใช้วิธีการสะท้อนตัวเองตามความรู้สึก เจตคติ การแสดงพฤติกรรมในสถานการณ์ต่างๆ โดยผู้ประเมินมีทั้งผู้เรียนครู เพื่อนๆ ตลอดจนผู้ปกครอง

3. การประเมินแตกต่างระหว่างรูปแบบ หรือแบบแผนที่ต้องการกับระดับพฤติกรรม หรือ ความสามารถในการปัจจุบัน (Assessment of Learning Needs) เป็นการประเมินเพื่อให้ทราบความต้องการที่แท้จริงของตนเอง โดยสอดคล้องกับสถานการณ์ของตนในปัจจุบันซึ่งจะทำให้ผู้เรียนทราบความต้องการและทิศทางในการเรียนรู้ การวิเคราะห์ความต้องการในลักษณะนี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนมากกว่าการพึ่งพาแรงจูงใจภายนอก

4. การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน โนลส์ (Knowles, 1975, pp.94-95) กล่าวถึงการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ ว่ามี 3 ลักษณะ ดังนี้

4.1 การกำหนดจุดมุ่งหมายตามลักษณะของกิจกรรมในการเรียนรู้ที่สามารถทำได้

4.2 การกำหนดจุดมุ่งหมายตามเนื้อหาความรู้ ความเข้าใจและความคิดรวบยอดของเนื้อหาที่ต้องการเรียนรู้

4.3 การกำหนดจุดมุ่งหมายตามพฤติกรรมเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับพฤติกรรมเฉพาะสถานการณ์

5. การวางแผนในการเรียนรู้ โนลส์ (Knowles, 1975, pp.136-137) ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้สัญญาการเรียนรู้ (Learning Contract) และกระบวนการในการตั้งคำถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถามดังต่อไปนี้

5.1 สิ่งที่ต้องการเรียนรู้คืออะไร

5.2 สิ่งที่เราเรียนรู้มีลักษณะอย่างไร มีวิธีอย่างไรในการหาคำตอบ

5.3 แหล่งในการเรียนรู้มีอะไรบ้าง

5.4 ปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ผู้เรียนต้องหาข้อมูลจากแหล่งนั้นๆ

5.5 มีวิธีในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างไร

5.6 มีวิธีประเมินผลตนเองในการบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้หรือไม่

6. การแสวงหาแหล่งความรู้ผู้เรียนสามารถกำหนดแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง สามารถระบุสิ่งที่เรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ บุคคลผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลความรู้

7. การประเมินผลการเรียน หลังจากผู้เรียนผ่านการลงมือปฏิบัติตามแผนการเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนสามารถประเมินผลตนเองตามลักษณะของสิ่งที่เรารู้ดังต่อไปนี้

7.1 การประเมินผลด้านความรู้ โดยแบบทดสอบความรู้

7.2 การประเมินผลด้านความเข้าใจ โดยการแสดงพฤติกรรม การแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ

7.3 การประเมินผลด้านทักษะ โดยการลงมือปฏิบัติ

7.4 การประเมินผลด้านเจตคติ โดยการแสดงบทบาทสมมติ การให้ข้อมูลย้อนกลับจากครูและเพื่อน

7.5 การประเมินผลด้านค่านิยม โดยแบบสำรวจค่านิยมจากสถานการณ์ต่างๆ

กล่าวโดยสรุป การเรียนรู้ด้วยตนเองในทัศนะของโนลส์ เน้นกระบวนการได้มาซึ่งการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการสำรวจตน วิเคราะห์ความต้องการ จึงสามารถกำหนดเป้าหมายของตนเองได้ เน้นประสบการณ์การลงมือปฏิบัติตามแผนที่ตั้งขึ้นด้วยตนเอง หาวิธีการให้ได้มาซึ่งความรู้ทักษะ ในท้ายที่สุดจึงได้ตรวจสอบตนเองโดยประเมินผลการเรียนรู้ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ด้วยตนเองคือการใช้ประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้ได้มากและเหมาะสมกับตนเองที่สุด

2.3.2.แนวคิดเรื่องการเรียนรู้ด้วยตนเองของกุกลิเอลมินิ

กุกลิเอลมินิ(Guglielmino, 1977) ได้กล่าวถึงความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 8 ด้าน คือ

1. การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ ความพอใจในความริเริ่มของตน สนใจการเรียนรู้ ความรักการเรียนรู้ และความคาดหวังว่าจะเรียนอย่างต่อเนื่อง

2. การมีทัศนคติของตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ มีความมั่นใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการจัดสรรเวลา การมีวินัย มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้และการมีทัศนคติต่อตนเอง เป็นผู้กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้

3. การมีความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ ได้แก่ ชอบแสวงหาความรู้ มีความมั่นใจ รู้แหล่งทรัพยากร มีความสามารถในการพัฒนางานของตน และมีความริเริ่มในการเริ่มโครงการใหม่ๆ

4. การยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของตนเอง ได้แก่ ความเต็มใจเรียนในสิ่งที่ยากหากเป็นเรื่องที่สนใจ การยอมรับจากผลการเรียนของตน และมีความเชื่อมั่นในวิธีการเรียน

5. ความรักในการเรียน ได้แก่ สนุกกับการสืบสอบค้นคว้า ชื่นชมบุคคลที่ค้นคว้าอยู่เสมอ

6. ความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ความสามารถคิดวิธีการเรียนในเรื่องหนึ่งๆ ได้หลายวิธี กล้าเสี่ยง และมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

7. การมองอนาคตในแง่ดี ได้แก่ การมองว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทาย ชอบคิดถึงอนาคต มองตนเองเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

8. ความสามารถในการใช้ทักษะที่เรียนรู้มาใช้ในการแก้ปัญหา ได้แก่ การนำความรู้ทักษะที่มีมาแก้ไขปัญหา มองว่าการแก้ปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทาย

กล่าวโดยสรุป แนวคิดการเรียนรู้ด้วยตนเองของกูกลีเอลมีโน เน้นไปที่ลักษณะของบุคคลที่มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่จะต้องประกอบไปด้วย มีความสนใจในการเรียน เปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ มีความมั่นใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความรู้เกี่ยวกับกสรต้องการการเรียนรู้ และแหล่งทรัพยากรทางความรู้ ชอบแสวงหาความรู้ มีวินัยในการเรียน มีความคิดสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี มองว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทาย สนุกกับการค้นคว้าและสามารถใช้ทักษะทางการศึกษาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

2.3.3.แนวคิดในการเรียนรู้ด้วยตนเองของคอสต้าและกาลิก (Costa & Kallick)

คอสต้าและกาลิก (ฉัฐวิณั สิริศิริธรรม, 2552) อ้างอิงจาก Costa & Kallick (2004) แนวคิดการเรียนรู้ด้วยตนเองของ Costa & Kallick เป็นแนวคิดในการศึกษาการเรียนรู้

ด้วยตนเองในเนื้อหาเกี่ยวกับความสามารถในการศึกษาการเรียนรู้ด้วยตนเองของบุคคลเพียงมิติเดียว โดยแบ่งความสามารถออกเป็น 3 มิติ คือ การจัดการตนเอง (self-managing) การตรวจสอบตนเอง (self-monitoring) และการเปลี่ยนแปลงตนเอง (self-modifying)

1. การจัดการตนเอง (self-managing) เป็นการแสดงออกถึงการดำเนินงานด้วยผลลัพธ์ แผนกลยุทธ์ ข้อมูลจำเป็นที่ชัดเจน ประกอบด้วยความสามารถ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกระตุ้นตนเอง ผู้เรียนรู้ด้วยตนเองจะมีความรอบคอบ คิดก่อนทำ มีแนวโน้มจะสร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับผลลัพธ์ที่ต้องการ มีการวางแผนกิจกรรม เป้าหมาย หรือจุดหมายก่อนที่จะเริ่มลงมือปฏิบัติ 2) การคิดยืดหยุ่น เรียนรู้ด้วยตนเองจะมีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงความคิดของตนเองเมื่อได้รับข้อมูลเพิ่มเติม ประสานองค์ความรู้และกิจกรรมที่ตนเองสะสมมาช่วยสร้างกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาและสามารถปฏิบัติได้อย่างยืดหยุ่น คือ รู้ว่าสถานการณ์ใดต้องคิดแบบองค์รวม และสถานการณ์ใดที่ต้องการรายละเอียดที่ชัดเจน เป็นผู้คิดค้นและค้นหาวิธีการใหม่ๆ และเป็นคนอารมณ์ดี 3) การรู้จักตั้งคำถาม ผู้ที่มีการแก้ไขปัญหาอย่างได้ผลต้องรู้จักว่าควรตั้งคำถามอย่างไรที่จะเติมเต็มสิ่งที่ตนรู้และไม่รู้ 4) ความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เดิม เมื่อประสบปัญหาใหม่ จะสร้างภาพในการแก้ปัญหาโดยอ้างอิงจากประสบการณ์เดิม เป็นแหล่งข้อมูลที่สนับสนุนการอธิบายหรือแก้ไขปัญหา และสามารถดึงเอาประสบการณ์หนึ่งมาประยุกต์ ใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ทันที 5) การรู้จักรวบรวมข้อมูล จะรู้ข้อมูลทั้งหมดจากสภาพแวดล้อม โดยการสังเกตหรือกระทำการใดๆ ที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา และ 6) การมีจินตนาการสร้างนวัตกรรมและสร้างสรรค์ ในการพยายามแก้ไขในสิ่งที่แตกต่างออกไป สร้างทางเลือกจากมุมมองอื่นๆ เปิดรับความคิดเห็นจากผู้อื่นเพื่อใช้ในการตัดสินใจและใช้ในการปรับปรุงเทคนิคของตนเอง

2. การตรวจสอบตนเอง (self-monitoring) ประกอบด้วยความสามารถ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1) การตระหนักถึงความคิดของตนเอง รู้ว่าตนเองมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร รู้ว่าตนเองไม่รู้เรื่องอะไร ตนเองอยู่ตรงจุดไหน ทำให้สามารถวางแผนกลยุทธ์ในการสร้างสรรค์เสนอแนะที่ต้องการ สามารถสะท้อนและประเมินสิ่งที่ตนเองคิด สามารถวางแผน รักษาแผนที่วางไว้ ประเมินความพร้อมสำหรับงานที่แตกต่างอื่นๆ และสามารถติดตามสิ่งที่ตนเองได้กระทำการไปทั้งการรับรู้ การตัดสินใจและพฤติกรรม 2) การมีความเพียร จะมุ่งมั่นเพียรพยายามในการทำงานจนเสร็จ ไม่ล้มเลิกง่ายๆ มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา พัฒนาระบบโครงสร้างและกลยุทธ์ในการจัดการกับปัญหา แสวงหาหนทางใหม่ๆ และรับมือกับสถานการณ์ที่คลุมเครือได้ 3) การติดตามให้ชัดเจนและละเอียด มีค่านิยมที่ถูกต้องและมีความละเอียด จะใช้เวลาในการ

ตรวจสอบผลผลิตของตนเอง ทบทวนกฎที่ยึดถืออยู่ ตรวจสอบเกณฑ์ที่ตนเองกำลังใช้อยู่เพื่อยืนยันความสำเร็จ รักษาวิธีการทำงานที่มีมาตรฐาน มีความภูมิใจในงานของตนเอง 4) การฟังผู้อื่นอย่างเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ จะใช้เวลาในการฟังอย่างตั้งใจ เก็บรายละเอียดทั้งแนวความคิดความรู้สึกและอารมณ์ที่แสดงออกทั้งทางคำพูดและทางร่างกาย มีความสามารถที่จะเข้าใจมุมมองที่แตกต่างจากบุคคลอื่น

3. การเปลี่ยนแปลงตนเอง (self-modifying) ประกอบด้วยความสามารถ 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1) การคิดและสื่อสารอย่างถูกต้องชัดเจน ทั้งด้านการพูดและเขียน ให้ความสนใจภาษา คำจำกัดความ มีการใช้ชื่อ สัญลักษณ์และอุปมาอุปไมยที่ถูกต้อง มีการอธิบายเปรียบเทียบที่มีน้ำหนักและมีหลักฐาน 2) การแสดงออกที่น่าฉงนสนเท่ห์ คลั่งไคล้กับสิ่งที่ตนเองกำลังทำอยู่ สนุกสนานกับสิ่งที่ทำ แสวงหาปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเองหรือทำเพื่อผู้อื่น รู้จักสร้างสรรค์สิ่งต่างๆด้วยตนเอง 3) มีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา มีความอยากรู้อยากเห็น หาหนทางที่ดีกว่าอยู่ตลอดเวลา กระหายที่จะปรับปรุงตนเอง ต้องการเติบโต ต้องการเรียนรู้ ต้องการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงตนเองตลอดเวลา ยึดเอาปัญหา สถานการณ์และความกังวล ความขัดแย้ง และเหตุการณ์ต่างๆเป็นโอกาสในการเรียนรู้

จากการประมวลเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ประสบผลสำเร็จในการเรียน การที่ผู้วิจัยใช้แนวทางการเรียนรู้ด้วยตนเองของ คอสต้าและกาลลิก (Costa & Kallick, 2004) เนื่องจากเป็นแนวคิดที่อธิบายถึงพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงถึงการใฝ่เรียนรู้และมีองค์ประกอบที่เหมาะสมกับบุคคลวัยผู้ใหญ่ที่ต้องมาเรียนในการศึกษานอกระบบ ซึ่งแนวคิดของคอสต้าและกาลลิก (Costa & Kallick, 2004) แบ่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1.การจัดการตนเอง (self-managing) 2.การกำกับตนเอง (self-monitoring) 3.การปรับเปลี่ยนตนเอง (self-modifying)

2.4 การวัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

เครื่องมือวัดลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่ได้รับความนิยมมาก มี 2 ฉบับ คือ แบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (SDLRS) ของ Guglielmino และแบบวัดลักษณะการศึกษาต่อเนื่องของ Oddi (OCLI, 1984) แต่ขณะนั้นประเทศไทยได้มีผู้พัฒนาแบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองขึ้น 2 ฉบับ คือ แบบวัดการเรียนรู้ด้วยตนเองของ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2546) และแบบทดสอบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเองของวิชณีพร ยันตะบุศย์ (2546) Guglielmino (1977) ได้ทำ การวิจัย เรื่อง Development of the Self-Directed Learning

Readiness Scale เพื่อสร้างแบบวัดลักษณะความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) สร้างเป็นแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (SDLRS) ในลักษณะของแบบวัดที่เป็นมาตราส่วน ประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 41 ข้อ โดยนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 307 คน และนำคำตอบที่ได้มาวิเคราะห์รายข้อและประมาณค่าพารามิเตอร์ของแบบวัดได้ ค่าความเที่ยง .87 โดยผู้ตอบแบบวัดจะให้ข้อมูลในลักษณะที่เป็นการรายงานตนเองว่าเห็นด้วยกับข้อความในแบบวัดในระดับใด ข้อความในแบบวัดประกอบด้วยข้อความเชิงบวกและข้อความเชิงลบ ซึ่ง ครอบคลุมลักษณะความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 8 ด้าน Oddi ได้สร้างแบบวัดลักษณะผู้เรียนที่มีการศึกษาต่อเนื่องด้วยการนำตนเองขึ้น ประกอบด้วยข้อความจำนวน 100 ข้อ ซึ่ง ครอบคลุมลักษณะของผู้เรียนทั้ง 3 ด้านจากนั้นนำเครื่องมือออกทดลองใช้และปรับ ความเที่ยง .89 แก่ไขจนกระทั่งเหลือแบบวัดจำนวนเพียง 24 ข้อ

เวรดี ทรงเที่ยง และ อนุ เจริญวงศ์ระยับ (2550) ได้พัฒนาแบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองขึ้น อาศัยแนวคิดของ คอสต้าและกาลลิค (Costa & Kallick, 2004) ที่จำแนกการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองใน 3 มิติ คือ การจัดการตนเอง การตรวจสอบตนเอง และการเปลี่ยนแปลงตนเอง มีจำนวน 32 ข้อ เป็นมาตราส่วนค่า 6 ระดับ Item-total correlation ของข้อความในองค์ประกอบการจัดการตนเองอยู่ระหว่าง .3207 ถึง .6010 การตรวจสอบตนเองอยู่ระหว่าง .3873 ถึง .5603 และ การเปลี่ยนแปลงตนเองอยู่ระหว่าง .2371 ถึง .6187 สำหรับค่าความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ .7904, .8010 และ .7756 ตามลำดับ

แบบวัดในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยใช้แบบวัดที่ปรับปรุงมาจาก มาตรวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ เวรดี ทรงเที่ยง และ อนุ เจริญวงศ์ระยับ (2550) สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดของ คอสต้าและกาลลิค (Costa & Kallick, 2004) แบ่งการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็น 3 มิติ ได้แก่ 1.การจัดการตนเอง 2.การกำกับตนเอง 3.การปรับเปลี่ยนตนเอง ซึ่งรายละเอียดปรากฏในบทที่ 3

3.ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.1.แรงจูงใจ

3.1.1.ความหมายของแรงจูงใจ

แรงจูงใจ (Motivation) เป็นปัจจัยสำคัญในการแสดงพฤติกรรมต่างๆของมนุษย์ เพราะพฤติกรรมต่างๆ ที่มนุษย์แสดงออกมา ล้วนมีสาเหตุมาจากแรงจูงใจเป็นสำคัญและแรงจูงใจก็ยังทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกมาตามแรงจูงใจที่แต่ละบุคคลได้รับ ดังนั้นแรงจูงใจเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งอย่างมีจุดหมาย เป็นสิ่งที่ช่วย

อธิบายว่าทำไมเราจึงทำพฤติกรรมดังที่เป็นอยู่และเป็นแรงผลักดันที่ทำให้บุคคลกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนสำเร็จ อย่างไรก็ตามได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ต่างกัน ดังนี้

โลเวลล์ (Lovell, 1980, p.109) ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า”เป็นกระบวนการที่โน้มน้าวให้บุคคลเกิดความมุ่งมั่นพยายามเพื่อที่จะสนองตอบความต้องการบางประการให้บรรลุผลสำเร็จ”

เครทเนอร์ (Kreitner, 1983) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจ หมายถึง กระบวนการทางจิตวิทยาที่ต้องการให้พฤติกรรมออกมาเป็นไปตามเป้าหมายและการสั่งการที่ต้องการ

ทรงพล ภูมิพัฒน์ (2540, น.99) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า เป็นพลังภายในของบุคคลที่ทำให้คนเราเกิดพฤติกรรมและควบคุมแนวทางของพฤติกรรมให้บรรลุจุดหมาย

สุชา จันทรโสม (2540, น.101) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจว่า เป็นพฤติกรรมที่สนองความต้องการของมนุษย์ และเป็นพฤติกรรมที่นำไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทาง

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2547) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ว่า เป็นสิ่งโน้มน้าวหรือมักจะชักนำให้บุคคลเกิดการกระทำหรือปฏิบัติการ

สมโภชน์ เขียมสุภาษิต (2549) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่บุคคลคาดหวังโดยสิ่งนั้นอาจเป็นสิ่งที่บุคคลพอใจหรือไม่พอใจก็ได้ ความคาดหวังนี้เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า แรงจูงใจ หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมในตัวบุคคลซึ่งถูกกระตุ้นโดยสิ่งเร้าทำให้บุคคลเกิดความต้องการและตัดสินใจกระทำ เพื่อตอบสนองความต้องการให้บรรลุเป้าหมาย

3.1.2.ประเภทของแรงจูงใจ

แรงจูงใจสามารถแบ่งตามลักษณะของการแสดงออกทางพฤติกรรมได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1.แรงจูงใจภายใน เป็นภาวะที่บุคคลต้องการกระทำบางสิ่งบางอย่างด้วยตนเอง ไม่ต้องอาศัยสิ่งเร้าภายนอก เช่น ต้องการเรียนเพราะต้องการความรู้ ทำงานเพราะต้องการความเชี่ยวชาญ ซึ่งความต้องการนี้จะผลักดันให้บุคคลสร้างพฤติกรรมขึ้น ซึ่งได้แก่ ความอยากรู้ ความสนใจ ความศรัทธา เป็นต้น

2.แรงจูงใจภายนอก เป็นสภาวะที่บุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอก เช่น เงินเดือน ความก้าวหน้า รางวัล เป็นสิ่งเร้าให้บุคคลเกิดความต้องการและแสดงพฤติกรรมสู่เป้าหมายนั้น

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2547) ได้แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภทคือ 1.แรงจูงใจทางด้านร่างกาย 2.แรงจูงใจทางด้านสังคม

จากการศึกษาค้นคว้า เอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเภทแรงจูงใจ พบว่า แรงจูงใจสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก แรงจูงใจภายในเป็นแรงจูงใจที่เกิดจากภายในตัวบุคคล เช่นความต้องการ ความปลอดภัย ความพึงพอใจ ความรัก เป็นต้น ส่วนแรงจูงใจภายนอกนั้น เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นภายนอกตัวบุคคล เช่น การดำรงตำแหน่ง การมีงานทำมั่นคง การมีเกียรติยศชื่อเสียง เป็นต้น

3.1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

3.1.3.1 ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์

มาสโลว์ ได้กล่าวว่าความต้องการของมนุษย์มีลักษณะเป็นลำดับขั้น 5 ขั้น ดังนี้

1.ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs)คือความต้องการขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนต้องการเพื่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอด

2.ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs)หลังจากได้รับความต้องการพื้นฐานเพียงพอแล้ว จะเริ่มมีความต้องการที่เพิ่มขึ้นคือการมีชีวิตอยู่รอดและปลอดภัย

3.ความต้องการความรัก (Belongingness and Love Need) คนเราก็ต้องการความรัก ความเป็นเจ้าของและการยอมรับจากคนรอบข้าง เพื่อให้ตัวเองรู้สึกมีค่าในกลุ่มของตนเอง เพราะมนุษย์ก็เป็นสัตว์สังคม

4.ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียงและความภาคภูมิใจ (Self- Esteem Need)กล่าวได้ว่าเมื่อผ่านขั้นที่ 3 มาแล้ว คนเราก็ต้องการขยายการยอมรับให้ใหญ่ขึ้น ไม่ใช่แค่ยอมรับในกลุ่มของตนเองเท่านั้น แต่ต้องได้รับการยอมรับในวงกว้างขึ้นอีก โดยต้องการที่จะเปลี่ยนสถานะทางสังคมให้สูงขึ้นด้วย เพื่อให้คนอื่นมองเห็นว่าเรามีคุณค่า มีชื่อเสียง เกียรติยศฐานะตำแหน่ง และได้รับการยกย่อง เคารพนับถือตามมา

5.ความต้องการความสมบูรณ์ของชีวิต (Self-Actualization Needs)เป็นขั้นสุดท้าย โดยความต้องการถึงสิ่งที่จะมาเติมเต็มความสมบูรณ์ และคุณค่าที่แท้จริงของคนๆนั้น

ซึ่งแต่ละคนจะมีความปรารถนาในชีวิตสูงสุดไม่เหมือนกัน ซึ่งคนที่มาถึงขั้นนี้ส่วนใหญ่ มักจะเล็งเห็นประโยชน์ของคนอื่นหรือสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญ

3.1.3.2. ทฤษฎีแรงจูงใจของแมคคิลแลนด

David C. McClelland จากการศึกษาวิจัยของแมคคิลแลนดได้จำแนกแรงจูงใจเป็น 3 ประเภท (อ้างถึงใน จิริสิทธิ์ เสียวเสถียรวงศ์ (2555) คือ

1.แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากความคาดหวัง ทำให้บุคคลพยายามที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จนั้น โดยมีการตั้งมาตรฐานการกระทำของตัวเองไว้ ซึ่งหากงานใดที่คาดหวังให้เกิดผลสำเร็จก็จะมีกำลังใจที่จะทำ และคาดหวังถึงความสำเร็จในครั้งต่อไปมากขึ้นกว่าเดิม

2.แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ (Affiliation Motive) หมายถึง แรงจูงใจหรือความต้องการเพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับจากบุคคลอื่น หรือหมายถึง แรงจูงใจที่ทำให้บุคคลมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น โดยบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธจะมีลักษณะที่ชอบทำงานกับบุคคลอื่น และมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเสมอ

3.แรงจูงใจใฝ่อำนาจ (Power Motive) หมายถึง แรงจูงใจหรือความต้องการที่จะได้มาซึ่งอิทธิพลเหนือกว่าบุคคลอื่นๆ ในสังคม หรือเป็นความต้องการที่จะแสวงหาอำนาจ คนที่มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจ จะมีการพัฒนามาจากธรรมชาติและความรู้สึกด้อยต่ำของตนเองว่าไม่ทัดเทียมกับบุคคลอื่น จะเป็นสิ่งผลักดันให้บุคคลเกิดความจำเป็นที่จะต้องขดเขยปรมด้อยของตนเอง โดยพยายามที่จะแสวงหาอำนาจเพื่อที่ตนเองจะได้มีอิทธิพลเหนือกว่าบุคคลอื่นนั่นเอง

3.1.3.3 ทฤษฎีแรงจูงใจในการเข้ามาเรียนของโรเจอร์

โรเจอร์ (Rogers, 1969) อ้างอิงจาก นรวงฤทธิ์ สุรชิต (2547) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจ ที่ผู้ใหญ่เข้ามาเรียน ดังนี้

1.แรงจูงใจด้านอาชีพ (Vocational Motivates) จากการศึกษาพบว่าแรงจูงใจด้านอาชีพเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้ผู้ใหญ่เข้ามาเรียนอีกครั้งเพื่อแสวงหาความรู้ ทั้งนี้เพราะการศึกษาจะช่วยให้ส่งเสริมโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพการงาน เป็นแรงจูงใจที่มีความสำคัญในการทำให้ผู้ใหญ่แสวงหาความรู้โดยการเข้าศึกษาอีกครั้ง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ใหญ่ตอนต้น ทั้งนี้ก็เพราะว่าการศึกษาจะช่วยให้ส่งเสริมโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพการงาน จากการสำรวจข้อมูลของสถาบันการศึกษาผู้ใหญ่แห่งชาติในประเทศอังกฤษ พบว่า ร้อยละ 10 ของนักศึกษาผู้ใหญ่ เข้ามาเรียนด้วยเป้าหมายเกี่ยวกับความก้าวหน้าในอาชีพการงาน

2.แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง (Self – Development) เป็นการตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลของผู้ใหญ่ โดยเฉพาะในด้านความรู้ทั่วไปหรืออาจจะเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่องานอดิเรก ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจของ NIAE พบว่า ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่กว่าร้อยละ 40 มาเรียนเพื่อต้องการพัฒนาศักยภาพตนเอง และมาเรียนตามตามสนใจ

3.แรงจูงใจด้านสังคม (Social Motivates) กิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่ ส่วนหนึ่งได้รับความสนใจด้วยเหตุผลทางสังคม ผู้ใหญ่เข้ามาเรียนเพื่อมีโอกาสพบเพื่อนใหม่ตลอดจนพบกับบรรยากาศที่แปลกออกไปจากชีวิตประจำวัน ในขณะที่เดียวกันก็มีแรงจูงใจในการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทางสมองและสติปัญญา (Intellectual Motives) แทรกอยู่ด้วย

4.แรงจูงใจด้านอื่นๆ (Other Motives) สำหรับเหตุผลอื่นๆ ในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาของผู้ใหญ่ ได้แก่ ช่วยให้ได้มีโอกาสที่สอง สำหรับผู้ใหญ่ที่พลาดโอกาสในการเรียนจากระบบโรงเรียน ระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา หรือบางคนอาจมาด้วยเหตุผลที่เกี่ยวกับเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่จัดขึ้นในสถาบันแห่งนั้น ทำให้เขาได้มีโอกาสได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง สรุปว่า แรงจูงใจ หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมในตัวบุคคลซึ่งถูกกระตุ้นโดยสิ่งเร้าทำให้บุคคลเกิดความต้องการและตัดสินใจกระทำ เพื่อตอบสนองความต้องการให้บรรลุเป้าหมาย ในงานวิจัยฉบับนี้จะทำการศึกษาแรงจูงใจของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ ซึ่งทฤษฎีที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในงานวิจัย คือ ทฤษฎีแรงจูงใจของ โรเจอร์ (Roger.1979: 13-20) เนื่องจากเป็นทฤษฎีที่อธิบายเกี่ยวกับแรงจูงใจที่เกี่ยวข้องกับการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการที่บุคคลวัยผู้ใหญ่ต้องมาเรียนในการศึกษานอกระบบ ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยแบ่งแรงจูงใจของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ เป็น 3 ด้าน ทั้งนี้เนื่องจากแรงจูงใจด้านอื่นๆ มีคำอธิบายที่สอดคล้องกับแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองของบุคคลวัยผู้ใหญ่ที่มาเรียนในการศึกษานอกระบบ สรุปว่าแรงจูงใจจึงประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1)แรงจูงใจด้านอาชีพ (Vocational Motivates) ต้องการพัฒนาตัวเองทั้งด้านอาชีพและด้านความรู้ เพื่อจะได้หางานง่ายขึ้น ประกอบอาชีพได้ดีขึ้น ได้รับการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง หรือเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

2)แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง(Self – Development) การต้องการเพิ่มพูนความรู้ของตนเอง ขยายโลกทัศน์ หรือสนใจวิชาการแขนงใดแขนงหนึ่ง เรียนเพื่อยกระดับความรู้ของตน

3)แรงจูงใจด้านสังคม (Social Motivates) การต้องการเข้าร่วมกิจกรรม การมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น เพื่อจะได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม การต้องการเป็นที่ยอมรับ

3.1.4 การวัดแรงจูงใจ

การศึกษาในประเทศไทยมีการพัฒนาแบบวัดแรงจูงใจภายในให้เป็นแบบวัดที่ได้มาตรฐาน และเชื่อถือได้ โดยการศึกษาของ อรพินทร์ ชูชม (2542) ได้สร้างแบบวัดแรงจูงใจภายใน ที่สร้างขึ้นเพื่อวัดพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกถึงลักษณะของการที่บุคคลมีแรงจูงใจภายใน โดยสร้างแบบวัดแรงจูงใจภายใน ที่ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1)ความต้องการสิ่งท้าทาย 2)ความสนใจ-เพลิดเพลิน 3)ความเป็นตัวของตัวเอง 4)ความต้องการมีความสามารถ และ5)ความมุ่งมั่น แบ่งเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่จริง ถึง ไม่จริง มีค่าความเชื่อมั่นแบบคงที่ภายใน ด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟา ค่าความเชื่อมั่นที่ .83 นอกจากนี้ ศันสนีย์ ภูวงศ์พัฒนา (2547) ได้สร้างแบบวัดแรงจูงใจในการเรียนตามแนวคิดของ จอห์น เอ็ม เคลเลอร์ (John M" Keller,1983) ซึ่งประกอบไปด้วยด้านต่างๆ ได้แก่ ความสนใจ ความเกี่ยวข้อง ความคาดหวัง และความพึงพอใจ ประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด จริง จริงบ้าง ไม่จริง และไม่จริงที่สุด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.926 ตลอดจน ศิริณา ศรีโคกล่าม (2556) ได้สร้างแบบวัดแรงจูงใจในการเข้าศึกษาสถาบันพลศึกษา โดยอาศัยแนวคิดของโรเจอร์ (Rogers, 1969) เรื่องแรงจูงใจในการศึกษาต่อของผู้ใหญ่ แบ่งเป็น 4 ด้านคือ 1.ด้านเหตุผลส่วนตัว 2.ด้านการประกอบอาชีพ 3.ด้านสังคม 4.ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง แบบวัดเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ ตั้งแต่มากที่สุด ไปจนถึง น้อยที่สุด มีทั้งหมด 33 ข้อ หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าของความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.91

สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดแรงจูงใจของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบโดยอาศัยแนวคิดเรื่องแรงจูงใจ ของโรเจอร์ (Rogers, 1969) แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่1.แรงจูงใจด้านอาชีพ 2.แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง 3.แรงจูงใจด้านสังคม ซึ่งรายละเอียดปรากฏในบทที่ 3

3.1.5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

จัฐวิณั ลิทธิศิริธร (2552) ได้ทำการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงเหตุด้านจิตลักษณะ พบว่า ปัจจัยทางจิตลักษณะมีค่าอิทธิพลที่ส่งผลทาง ตรงต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เท่ากับ 0.71 ผลการวิจัยนี้อธิบายได้ว่า ปัจจัยด้านจิตลักษณะได้แก่ ความมีวินัยในตนเอง แรงจูงใจ

ไฝสัมผัส การเห็นคุณค่าในตนเอง ความฉลาดทางอารมณ์ ความเชื่อ อำนาจภายในตน และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เป็นสาเหตุที่ทำให้นิสิตมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สุชีรา วิบูลย์สุข (2560) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตและปัจจัยทางสังคมกับพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่า แรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.647

ปณิดา ทวีชาติ (2560) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน พบว่า แรงจูงใจอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยส่งผลในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภัทราพรรณ สุขประชา (2540, น.3) กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดจากความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนมีแรงจูงใจที่จะประสบความสำเร็จก็จะก่อให้เกิดความพยายามอย่างไม่ย่อท้อ พร้อมที่จะเผชิญอุปสรรค รวมทั้งสามารถควบคุมการกระทำหรือพฤติกรรมต่างๆที่จะกระทำเพื่อให้เกิดความสำเร็จได้ แรงจูงใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2538) กล่าวถึงเหตุผลหนึ่งของการเรียนรู้ด้วยตนเองว่าเกิดจากความมุ่งหวังเอาผลการเรียนไปใช้ โดยต้องการประสบความสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ และนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพ แก้ปัญหาหรือปรับปรุงการทำงาน พัฒนาศักยภาพของตนเอง เช่นเดียวกับ หทัยทิพย์ ภาคอินทรีย์ (2545, น.55) ได้ทำการศึกษาว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่า ทักษะคิดต่อวิชาชีวะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต ทั้งนี้เนื่องจากนิสิตส่วนใหญ่มีความมุ่งหวังที่จะศึกษาหาความรู้เพื่อนำไปใช้ในการดูแลรักษาสัตว์ รวมทั้งการประกอบอาชีพในอนาคตด้วย

จากเอกสารข้างต้น จะเห็นได้ว่า แรงจูงใจในทุกๆด้าน ทั้งแรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง และแรงจูงใจด้านสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงสรุปได้ว่าแรงจูงใจมีความสำคัญกับผู้เรียน อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นผลมาจากความมุ่งมั่นไม่ย่อท้อ และความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน (หทัยทิพย์ ภาคอินทรีย์, 2545, น.24)

3.2.การสนับสนุนทางสังคม

3.2.1.ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม

ได้นักวิชาการหลายท่าน ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม ไว้มากมายแตกต่างกันไป ตามที่ผู้วิจัยผู้นั้นต้องการจะศึกษา จึงไม่มีนิยามของการสนับสนุนทางสังคมที่เป็นมาตรฐานตายตัวเพียงอันใดอันหนึ่ง แต่ขึ้นอยู่กับว่าผู้วิจัยนั้นต้องการจะศึกษาการ

สนับสนุนทางสังคมในแนวทางใด (Sarason ; et al.1992 : 11) โดยทั่วไป การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การมีเพื่อน หรือ บุคคลอื่นๆที่สามารถขอความช่วยเหลือได้เมื่อถึงช่วงเวลาวิกฤต การได้รับการสนับสนุนทางสังคมมุ่งพิจารณาเพียงเกี่ยวกับปัญหาได้ดีขึ้น และมีภาพพจน์ที่ดีเกี่ยวกับตนเอง (Hauenstein. 2005 :1) หรือ หมายถึง การรับรู้ หรือการผ่านประสบการณ์ที่แสดงให้เห็นว่าเป็นที่รัก เป็นที่ห่วงใย น่าภาคภูมิใจ มีคุณค่า และเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมที่ให้ความช่วยเหลือกันและมีกฎเกณฑ์ข้อบังคับร่วมกัน (Taylor ; et el. 2004 : 355) หากพิจารณาทั้ง 2 นิยามแล้ว จะพบว่านิยามแรกแสดงถึงการสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม เป็นการกระทำที่ช่วยเหลือให้พ้นจากวิกฤต นิยามหลังแสดงให้เห็นถึงการสนับสนุนซึ่งรับรู้ได้ทางใจ มีงานวิจัยหลายชิ้นที่แสดงให้เห็นว่าการสนับสนุนทางสังคมตามนิยามที่ 2 นี้ ก่อให้เกิดประโยชน์มากกว่าการสนับสนุนทางสังคมตามนิยามแนวทางแรก (ประณต คำนิม, 2549)

การให้นิยามแนวทางหลัง มีอยู่หลายท่าน เช่น คอบบ์ (Cobb, 1976, p. 300) อ้างถึงในกาญจนา พานิชมาท (2546) ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่าเป็นข้อมูลหรือข่าวสารที่ทำให้บุคคลเชื่อว่ามีคนรักคนสนใจ มีคนยกย่องและมองเห็นคุณค่าและรู้สึกดีกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เช่นเดียวกับลินน์ และคนอื่นๆ (Linn ; et el. 1979) อ้างอิงจาก อุไร พันธุ์เมฆา (2541) อธิบายว่า การสนับสนุนทางสังคม คือการที่บุคคลได้มีการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น อาจเป็นลักษณะเอกบุคคล กลุ่มคนหรือเป็นชุมชน การติดต่อสัมพันธ์นั้นทำให้คนรู้สึกอบอุ่น รู้สึกว่าตนมีความสำคัญ และรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม สำหรับบางท่านก็จะให้นิยามผสมกัน ระหว่างแนวทางแรกและแนวทางหลัง ดังนิยามของ ฟาร์เบอร์(Farber.1983) อ้างอิงจาก (อุไร พันธุ์เมฆา, 2541) ได้สรุปว่า การสนับสนุนทางสังคม คือ ความสัมพันธ์ยึดเหนี่ยวระหว่างบุคคล ทำให้เกิดความช่วยเหลือกัน ความสัมพันธ์นี้อาจเกิดจากการสนับสนุนด้านอารมณ์และสังคม (Socioemotional support) คือการให้ความสนใจ ให้กำลังใจ ให้การยอมรับ ให้ความสนทนากล้าพูดคุยเป็นประการที่หนึ่ง ประการที่สองคือ การสนับสนุนทางการเงินและสิ่งของเครื่องใช้ (Financial and instrument aid) และประการที่สามคือการสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร (Information aid)ด้วยการให้ความรู้ คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาหรือการปฏิบัติตัว

ทอยท์ (Thoit, 1982, pp. 145-159) อ้างถึงจาก กาญจนา พานิชมาท (2546) ได้ อธิบาย แนวคิดของการสนับสนุนทางสังคมไว้ว่า เป็นความต้องการพื้นฐานที่จะได้รับการตอบสนองโดยการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม ความต้องการพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ ความต้องการความรัก การยอมรับ ยกย่องการเห็นคุณค่า การเป็นเจ้าของ ความมีชื่อเสียง และความปลอดภัย ความต้องการพื้นฐานทางสังคมดังกล่าวจะได้รับการตอบสนองเมื่อได้รับการช่วยเหลือ

ดังต่อไปนี้ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้ง สองอย่าง ดังนี้ 1. ความช่วยเหลือด้านอารมณ์และสังคม 2. ความช่วยเหลือด้านสิ่งของ

Brown (1974) อธิบายว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การช่วยเหลือด้านวัตถุ ความมั่นคงทางอารมณ์ รวมถึงการรู้สึกว่าเป็นที่ยอมรับในสังคมด้วย

จากการศึกษาความหมายดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าความหมายของการสนับสนุนทางสังคมของนักวิชาการมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม ว่า หมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างคน ไม่เฉพาะแต่ความช่วยเหลือทางด้านวัตถุและความมั่นคงทางอารมณ์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการที่บุคคลรู้สึกว่าตนเองได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมด้วย

3.2.2. รูปแบบของการสนับสนุนทางสังคม

มีผู้แบ่งการสนับสนุนทางสังคม เป็นหลายรูปแบบต่างกันออกไป จะนำเสนอเพียงตัวอย่าง ดังนี้

Dobrof (1992) แบ่งรูปแบบและความสัมพันธ์ออกเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) การสนับสนุนทางสังคมแบบเป็นทางการ (Formal Support) 2) การสนับสนุนทางสังคมแบบไม่เป็นทางการ (Informal Support)

ทอยท์ (Thoit, 1982, pp. 145-159) อ้างถึงใน กาญจนา พานิชมาท (2546) ได้ อธิบาย แนวคิดของการสนับสนุนทางสังคมไว้ว่า เป็นความต้องการพื้นฐานที่จะได้รับการตอบสนอง โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ความต้องการทางสังคม ได้แก่ การต้องการการยอมรับยกย่อง เห็นคุณค่า ความปลอดภัย ความต้องการพื้นฐานทางสังคมดังกล่าวจะได้รับการตอบสนองเมื่อได้รับการช่วยเหลือดังต่อไปนี้ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้ง สองอย่าง ดังนี้

1. ความช่วยเหลือด้านอารมณ์และสังคม (socioemotional aid) เช่น การได้รับความรัก ความเห็นอกเห็นใจ ความเข้าใจ การยอมรับและการเห็นคุณค่าจากบุคคลอื่นเป็นที่รัก

2. ความช่วยเหลือด้านสิ่งของ (instrumental aid) ได้แก่ การได้รับคำแนะนำ ข่าวด้านการช่วยเหลือครอบครัว และการช่วยเหลือทางการเงิน

เฮาส์ (House, 1981, pp.199-206) ให้แนวคิดของการสนับสนุนทางสังคมว่า ประกอบด้วย การสนับสนุน 4 ด้าน คือ

1. การสนับสนุนด้านอารมณ์ (emotional support) เป็นการให้การยอมรับนับถือความไว้วางใจความรักและความผูกพันต่อกัน

2. การสนับสนุนด้านการประเมินเปรียบเทียบพฤติกรรม (appraisal support) ได้แก่ การเห็นพ้อง การรับรอง การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นในสังคมซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจ

3. การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (information support) เป็นการให้ข้อมูลคำแนะนำ ข้อเท็จจริง การบอกแนวทางเลือกหรือแนวทางปฏิบัติ เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหา

4. การช่วยเหลือด้านสิ่งของ (instrument support) เป็นการช่วยเหลือโดยจัดหาเงินทุน เครื่องมือและบริการที่จำเป็น

Brown (1974) อ้างใน สอาด มุ่งสิน (2556) อธิบายว่า การสนับสนุนทางสังคมหมายถึง การรับรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ไม่เพียงแต่การช่วยเหลือด้านวัตถุและอารมณ์ แต่ยังรวมถึงการที่บุคคลรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของผู้อื่นด้วย ประเภทของการสนับสนุนทางสังคม การสนับสนุนทางสังคมเป็นโครงสร้างหลายมิติได้แก่

1) การสนับสนุนด้านอารมณ์ รวมถึงการใกล้ชิดสนิทสนม ได้แก่ พฤติกรรมซึ่งแสดงออกด้วยการรับฟังอย่างสนใจ แสดงความยกย่อง แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจ รวมถึงการกระทำกิจกรรมร่วมกัน

2) การสนับสนุนด้านการประเมิน ได้แก่การได้รับข้อมูลย้อนกลับ การได้รับคำรับรองซึ่งทำให้ผู้รับเกิดความพอใจ นำไปประเมินตนเอง และเปรียบเทียบตัวเองกับ ผู้อื่นในสังคมเดียวกัน

3) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร เป็นการได้รับคำแนะนำ คำเตือน คำปรึกษา ที่สามารถนำไปแก้ไขปัญหที่กำลังเผชิญอยู่ได้

4) การสนับสนุนด้านการเงิน แรงงานและสิ่งของ ซึ่งเป็น พฤติกรรมการช่วยเหลือโดยตรงต่อความจำเป็นพื้นฐาน

จากการศึกษาความหมายและแนวคิดดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าแนวคิดและรูปแบบของการสนับสนุนทางสังคม นักวิชาการหลายท่านมีการแบ่งองค์ประกอบของการสนับสนุนทางสังคมที่สอดคล้องกัน ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่า หมายถึง การรับรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ไม่เฉพาะแต่ความช่วยเหลือทางด้านวัตถุและความมั่นคงทางอารมณ์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการที่บุคคลรู้สึกว่าจะตนเองได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน ครู และสถานศึกษาอีกด้วย ในงานวิจัยฉบับนี้แบ่งรูปแบบของการ

สนับสนุนทางสังคม เป็น 4 ด้าน เนื่องจากบุคคลวัยผู้ใหญ่ที่ต้องมาเรียนการศึกษานอกระบบมีปัจจัยภายนอกที่ควรได้รับการสนับสนุน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1)การสนับสนุนด้านอารมณ์ 2)การสนับสนุนด้านการประเมิน 3) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร 4)การสนับสนุนด้านการเงิน แรงงานและสิ่งของ

3.2.3.การวัดการสนับสนุนทางสังคม

สาราชันและคณะ (Sarason and others. 1983 : 128 – 129) ได้ใช้แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมกับนักศึกษามหาวิทยาลัยวอชิงตัน จำนวน 602 คน ด้วยแบบวัด SSQ (Social Support Questionnaire) จำนวน 27 ข้อ เป็นแบบวัดที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 2 องค์ประกอบคือ 1. ให้ระบุบุคคลที่ตัวผู้ตอบสามารถพึ่งพาได้ในสถานการณ์ต่างๆ 2. ให้ระบุระดับความพึงพอใจ แบบวัดเป็นแบบประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ พอใจมาก ถึง ไม่พอใจมาก ซึ่งแบบวัดนี้มีค่าสหสัมพันธ์ของแต่ละข้ออยู่ระหว่างช่วง .35 - .71 โดยมีค่าเฉลี่ย .54 และมีค่าความเชื่อมั่นภายใน .97

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2532) ได้สร้างแบบวัดการสนับสนุนทางสังคม โดยดัดแปลงมาจากแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมของ สาราชันและคณะ ประกอบด้วยความช่วยเหลือด้านอารมณ์ ด้านข้อมูล ข่าวสาร และการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม มีข้อคำถาม 28 ข้อ วัดแหล่งการสนับสนุนทาง สังคมที่ครูได้รับขณะประกอบอาชีพครู เป็นการให้ความช่วยเหลือในด้านอารมณ์ เช่น ให้ความรัก ความเอื้ออาทร การยอมรับเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม หรือในด้านข้อมูล ข่าวสารหรือในด้านอื่นๆเมื่อตนต้องการ คำถามแต่ละข้อประกอบด้วยมาตรวัด 6 หน่วยประกอบ จาก จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ค่าของคะแนนที่ได้เป็นค่าความช่วยเหลือที่ ครูได้รับจากผู้บังคับบัญชา เพื่อน ญาติเพื่อ นรรมงาน สามีภรรยา หรือบุคคลอื่นๆ นำมาใช้กับครูจำนวน 150 คน มีค่าความเชื่อมั่น อัลฟ่า .

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมตามแนวคิดของ Brown (1974) อ้างใน สอาด มุ่งสิน (2556) แบ่งรูปแบบของการสนับสนุนทางสังคม เป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1)การสนับสนุนด้านอารมณ์(Emotional Support) 2)การสนับสนุนด้านการประเมิน (Appraisal Support) 3)การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร(Information Support) 4)การสนับสนุนด้านการเงิน แรงงานและสิ่งของ(Instrumental Support) ซึ่งรายละเอียดจะปรากฏในบทที่ 3

3.2.4.งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคม

สุทธสินี ใจเย็น (2545, น.76) ได้ศึกษาเรื่อง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอนระบบการศึกษาทางไกล พบว่า บรรยากาศในการเรียนการสอนโดยมีอาจารย์เป็นผู้จัดนั้น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำ

ตนเองของนักศึกษา เนื่องจากนักศึกษาที่ได้รับบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดีจะสามารถตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ทำให้นักศึกษาไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ตั้งใจที่จะเรียน

กนกวรรณ ทองฉวี (2545, น.165) ทำการศึกษาเรื่องการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่า บทบาทอาจารย์ในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ นั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

สมคิด อัสระวิวัฒน์ (2538, น.39) พบว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองของคนไทยนั้นใช้เพื่อนเป็นแหล่งความรู้หนึ่ง โดยได้สอบถามขอคำชี้แนะและความช่วยเหลือจากเพื่อนเมื่อต้องการความช่วยเหลือในสิ่งที่กำลังเรียนรู้

หทัยทิพย์ ภาคอินทรีย์ (2545, น.57) พบว่าอิทธิพลจากเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อันเนื่องมาจากการเรียนของนิสิตนั้นจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาและช่วยเหลือกันในด้านการเรียน โดยนิสิตจะเลือกคบเพื่อนสนิทที่มีความคิด และพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกัน แบ่งปันข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน

พิษณุ ลิ้มพะสูตร (2555) ทำการศึกษาพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีภาคพิเศษ พบว่า การรับรู้พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเรียน สามารถทำนายพฤติกรรมการตั้งใจเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์ตั้งแต่การเตรียมการสอน วิธีการสอน การประเมินผล หรือการเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน การให้คำปรึกษาแก่นักเรียนตลอดจนการสร้างบรรยากาศให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในและนอกเวลาเรียน ส่งผลให้นักศึกษามีความสนใจ ตั้งใจฟังขณะที่มีการสอน และการสนับสนุนของครอบครัว เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการตั้งใจเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถทำนายพฤติกรรมการเรียนได้ แสดงว่านักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุน หรือช่วยเหลือจากสมาชิกในครอบครัวด้านอารมณ์ ข้อมูลข่าวสาร คำแนะนำ เงิน เวลาและวัตถุสิ่งของต่างๆ จะช่วยให้นักศึกษามีความเพียรพยายามในการเรียนเพื่อตอบสนองความต้องการของทั้งตนเองและความคาดหวังของครอบครัว

ปรินดา ตาสี (2551) ได้ทำการศึกษาลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเรียนทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 มีค่า

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง .19 – .50 โดยบทบาทการสอนของอาจารย์ มีความสัมพันธ์ สูงสุดกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ($r = .50$) รองลงมาคืออิทธิพลจากเพื่อน ($r = .45$) การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ($r = .31$) และการบริการสารสนเทศที่ได้รับจาก มหาวิทยาลัย ($r = .19$) ตามลำดับ

จากเอกสารข้างต้นจะเห็นได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมในทุกๆด้าน และไม่ว่า จะเป็นจากครอบครัว จากเพื่อน จากสถานศึกษา ส่งผลทางบวกต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่ ช่วยให้ผู้บุคคลสามารถจัดการกับความเครียดและปัญหาต่างๆได้ เป็นปัจจัยภายนอกที่ช่วยให้ บุคคลประสบความสำเร็จในการเรียน

3.3. ตัวแปรภูมิหลังกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.3.1 เพศ

มีงานวิจัยหลายงาน ที่พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น งานวิจัยของ สมภาพร จันทพันธ์ (2549) ทำการศึกษาพัฒนาการความสามารถในการเรียนรู้ด้วย ตนเอง พบว่า เพศส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยนักเรียนเพศหญิงมี ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าเพศชาย วรรณช ปัญญาวัตร (2548) ได้ทำการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนตัวปัจจัยสภาพแวดล้อมกับพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของ นักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พบว่า นักศึกษาชายมีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง สูง กว่านักศึกษาหญิง เช่นเดียวกับ รังสรรค์ โฉมยา (2561) ทำการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วย ตัวเองของนิสิตในมหาวิทยาลัย พบว่าพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ด้วยระหว่างนิสิตชายกับนิสิตหญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนิสิตชายมีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วย ตนเองสูงกว่าหญิง

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยคาดว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการ เรียนรู้ด้วยตนเอง เพศชายมีการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าเพศหญิง

3.3.2 ระดับชั้น

ผู้เรียนที่เรียนอยู่ในระดับชั้นที่สูงกว่า ย่อมมีวุฒิภาวะและวุฒิภาวะมากกว่าผู้เรียนที่ เรียนอยู่ในระดับชั้นที่ต่ำกว่า เนื่องจากมีการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมด้านต่างๆ รวมทั้งค้นพบ วิธีการที่จะเรียนรู้ที่ทำให้ตนเองเกิดความเชื่อมั่น (นฤมล เกื่อนมา, 2539, น.29) เหวดี ทรงเที่ยง และ อนุ เจริญวงศ์ระยับ (2550, น.58) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต พบว่า นิสิตชั้นปีต่างกันจะมีระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองต่างกัน และจารุณี คงเมือง (2555) ทำการศึกษา คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่า นักศึกษาชั้นปีต่างกัน มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการ

นำตนเองที่แตกต่างกัน นักเรียนชั้นปีที่ 4 มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด เมื่อเทียบระหว่าง 4 ชั้นปี

สำหรับการศึกษานอกระบบนั้น ผู้เรียนจะต้องใช้เวลามากกว่า 1 ปี ในการสำเร็จการศึกษาในแต่ละช่วงชั้น ผู้เรียนจึงมีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา รวมทั้งมีวุฒิภาวะที่สูงขึ้น มีการปรับตัวทางด้านความคิดและการเรียน มีความคุ้นเคยกับระบบการศึกษาการเรียนการสอน ตลอดจนรู้จักวิถีในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงคาดว่า ระดับชั้นมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ระดับชั้นเรียนที่สูงกว่าจะมีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่า

3.3.3 อายุ

อายุ เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดฐานะของบุคคลในสังคม บุคคลที่มีอายุต่างกัน จะมีความเห็นและมีแนวทางการปฏิบัติแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ (เพาพะงา จิตต์สวาสดี, 2553, น.68) อายุเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้บุคคลมีลักษณะหรือบุคลิกลักษณะการแตกต่างกัน เช่น ด้านการตัดสินใจ ด้านการเรียนรู้ พระมหาสุชาติ ไหมอ่อน (2550) และ กิ่งกาญจน์ ปานทอง (2545) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาสถาบันราชภัฏพระนคร พบว่า อายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักศึกษาที่มีอายุมากขึ้นจะมีพฤติกรรมการเรียนที่ดี ทั้งนี้เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น และ แมคคาร์ธี (McCarthy, 1986) อ้างอิงจาก กมลรัตน์ พิชัยวงศ์ (2549) ได้ศึกษาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและเจตคติของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกคณิตศาสตร์ ระหว่างนักศึกษาที่มีอายุน้อยกับนักศึกษาที่มีอายุมาก โดยใช้ SDLRS และ MAS (The Math Attitude Scale) ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาที่มีอายุมากมีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมากกว่านักศึกษาที่มีอายุน้อย สุภาพร วิวัฒน์อัศวิน (2546, น.19) ยังกล่าวว่า อายุเป็นตัวแปรที่สะท้อนให้เห็นภูมิหลังและประสบการณ์ที่ผ่านมาของชีวิต เพราะว่าบุคคลที่มีอายุแตกต่างกันมีโอกาสในการเรียนรู้มากน้อยที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อความแตกต่างในด้านทัศนคติ ความคิดและพฤติกรรมได้

จากเอกสารที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า อายุเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้บุคคล มีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต่างกัน ผู้เรียนที่มีอายุมากขึ้นจะมีความคิดความอ่านมากขึ้น จึงมีพฤติกรรมการเรียนที่เหมาะสม มีความรับผิดชอบ ความความตั้งใจแน่วแน่ในการเข้ามาศึกษาเล่าเรียน ตลอดจนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่า อายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.3.4 สถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียน สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบที่แต่งงานแล้ว หรือโสดนั้น จะมีวิถีชีวิตและภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบแตกต่างกัน พฤติกรรมการเรียนของแต่ละบุคคลนั้น จะมีความแตกต่างกันไปด้วย สอดคล้องกับทัศนีย์ พิศาลรัตนคุณ (2539) ทำการศึกษาปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนต่างกัน เพราะผู้เรียนที่เป็นโสดยังไม่มีภาระมาก จึงทำให้มีเวลาค้นคว้าและร่วมทำงานกลุ่มกับผู้เรียนคนอื่นได้ ส่วนผู้เรียนที่สมรสแล้วจะไม่มีเวลาในการศึกษาค้นคว้ามากนัก เพราะมีภาระส่วนตัวต้องรับผิดชอบครอบครัว เช่นเดียวกับ อนุ อนุศาสนนันท์ (2537) ที่ได้ทำการศึกษาปัญหาของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้นประเภทชั้นเรียนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่สมรสมีปัญหาการเรียนอยู่ระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาผู้ใหญ่โสดมีปัญหาการเรียนอยู่ในระดับน้อย แสดงว่านักศึกษาผู้ใหญ่สมรสมีปัญหาการเรียนมากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่โสด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาที่สมรสแล้ว มีภาระที่ต้องรับผิดชอบต่อครอบครัวส่วนหนึ่ง และส่วนหนึ่งต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน เป็นเหตุให้ต้องคิดต้องทำมาก มาเรียนจึงเกิดความกังวล ขาดสมาธิ และไม่มีเวลาทบทวนบทเรียน

จากเอกสารข้างต้น แสดงให้เห็นว่า สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับการเรียนของคนในวัยผู้ใหญ่เนื่องจากวัยผู้ใหญ่ที่สมรสมีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบทำให้อาจจะไม่มีเวลาให้กับการเรียนได้อย่างเต็มที่ ส่วนวัยผู้ใหญ่โสด ยังไม่มีภาระมากนักจึงสามารถให้เวลากับการเรียนได้อย่างเต็มที่มากกว่า ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่า สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ โดยคาดว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้นโสด มีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่สมรส

3.3.5 รายได้

มีงานวิจัยหลายงานที่พบว่าระดับรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียน โดยพบว่าผู้มีรายได้สูงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเรียน ดังเช่น พิษณุ ลิ้มพะสุตร (2555) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักศึกษาภาคพิเศษพบว่า นักศึกษาที่มีรายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมการเรียนที่ต่างกัน โดยนักศึกษาภาคพิเศษที่มีรายได้สูงกว่าจะมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนสูงกว่านักศึกษาภาคพิเศษที่มีรายได้ต่ำกว่า ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษาภาคพิเศษต้องหาเลี้ยงชีพและรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้วยตนเอง ถ้าหากไม่พอต่อค่าใช้จ่ายอาจต้องใช้เวลาทำงานเพิ่ม ซึ่งจะส่งผลกระทบกับการเรียน เช่นเดียวกับงานวิจัยของอัง (อังคินันท์ อินทรกำ

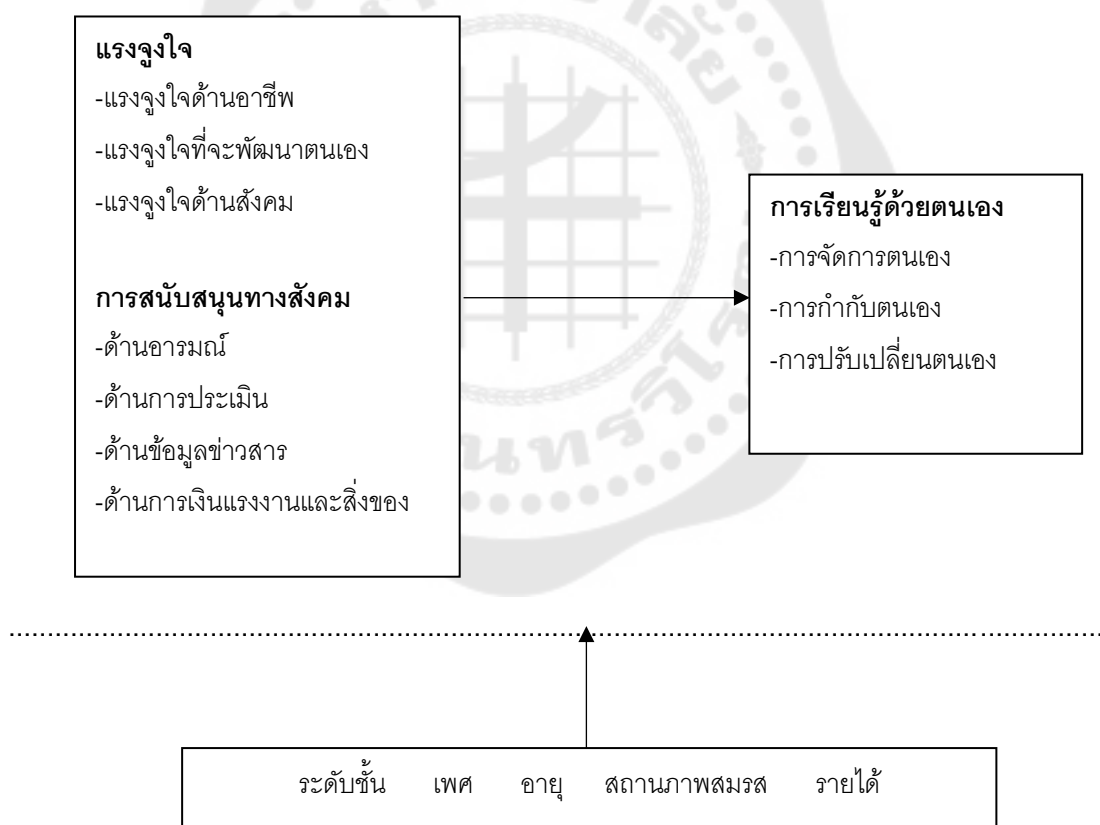
แห่ง, 2551)ที่ได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความเครียดของคนไทย พบว่า รายได้เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเครียด ในลำดับที่ 5 จากตัวแปร 19 ตัว ดังนั้นการที่มีรายได้เพียงพอ ก็จะทำให้ไม่ต้องกังวลเรื่องค่าใช้จ่าย มีสมาธิ มีใจจดจ่อมีความพยายามในการเรียน

จากเอกสารข้างต้นจะเห็นได้ว่า รายได้มีความสำคัญกับการเรียน การที่มีรายได้เพียงพอ ทำให้ไม่ต้องกังวลเรื่องค่าใช้จ่าย สามารถตั้งใจเรียนได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยที่ผู้มีรายได้พอใช้จะมีการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าผู้ที่มีรายได้ไม่พอใช้

4.กรอบแนวคิดงานวิจัย

กรอบแนวคิดในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการเรียนรู้ด้วยตนเองของบุคคลวัยผู้ใหญ่ที่เรียนการศึกษานอกระบบ โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยตนเองของ คอสต้า และ กาลิค (Costa & Kallick, 2004) โดยสนใจว่ามีปัจจัยที่สำคัญทั้งภายในและภายนอกปัจจัยใดที่เกี่ยวข้อง กับการความสำเร็จในการศึกษาของนักศึกษาที่เรียนการศึกษานอกระบบ ซึ่งจากการประมวลเอกสาร ผู้วิจัยพบว่า แรงจูงใจเป็นปัจจัยภายในที่ส่งผลมากที่สุดต่อความสำเร็จในการเรียน และปัจจัย ภายนอก การสนับสนุนจากครู ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนมากที่สุด (ชัยพัฒน์ พันธุ์วัฒนสกุล , 2558) ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงศึกษาแรงจูงใจ ตามแนวคิดของ โรเจอร์ (Rogers, 1969) และ ใช้แนวคิดของ บราวน์ (Brown, 1974) ในการอธิบายการสนับสนุนทางสังคม ดังกรอบแนวคิดการ วิจัยต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. สมมติฐานของการวิจัย

1. บุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบเพศชายมีการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าเพศหญิง
2. บุคคลวัยผู้ใหญ่ที่เรียนการศึกษานอกระบบที่เรียนในระดับชั้นสูงกว่าจะมีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าผู้ที่เรียนอยู่ในระดับชั้นต่ำกว่า
3. บุคคลวัยผู้ใหญ่ที่เรียนการศึกษานอกระบบที่มีอายุมากกว่าจะมีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า
4. บุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบที่มีสถานภาพโสด มีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าผู้มีสถานภาพสมรส
5. บุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบที่มีรายได้พอใช้ มีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าผู้ที่มีรายได้ไม่พอใช้
6. แรงจูงใจ ประกอบด้วย แรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง แรงจูงใจด้านสังคม และการสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านการประเมิน การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนด้านการเงินแรงงานและสิ่งของ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง
7. แรงจูงใจ ประกอบด้วย แรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง แรงจูงใจด้านสังคม และการสนับสนุนทางสังคมประกอบด้วย การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านการประเมิน การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนด้านการเงินแรงงานและสิ่งของ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรม การเรียนรู้ด้วยตนเอง ของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนในการศึกษานอกระบบ ได้อย่างน้อยร้อยละ 20

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบของแรงจูงใจ และการสนับสนุนทางสังคมกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง การบรรลุวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1.การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 2.การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย
- 4.การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 5.สถิติที่ใช้ทดสอบข้อมูลในการวิจัย

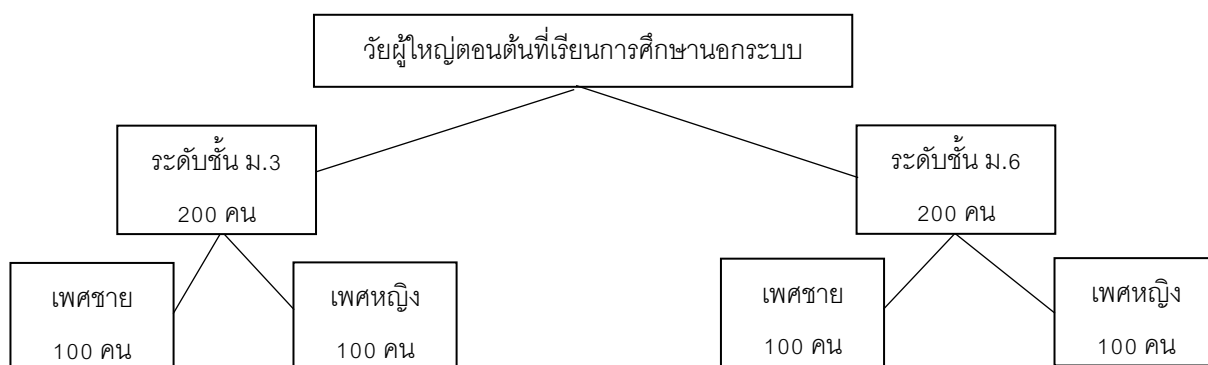
1.ประชากรและกลุ่มตัวอย่างงานวิจัย

ประชากร

ประชากรในงานวิจัยนี้ เป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนในการศึกษานอกระบบ ที่มีอายุระหว่าง 20-40 ปี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ อายุระหว่าง 20-40 ปี ใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบ่งเป็นดังนี้ ระดับชั้นการเรียน ได้แก่ 1.)ระดับชั้น ม.3 2.) ระดับชั้น ม.6 แบ่งเป็นเพศชาย และเพศหญิง การคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามคำอธิบายของแฮร์และคณะ (Hair, 2010) คือ 10 ถึง 40 × จำนวนตัวแปรในงานวิจัย จะได้กลุ่มตัวอย่าง $40 \times 10 = 400$ คนอย่างน้อย ดังนั้นงานวิจัยนี้ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวนอย่างน้อย 400 คน ดังภาพ 2 ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 428 คน

ภาพประกอบ 2 กลุ่มตัวอย่าง

2.การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ ระดับชั้น อายุ สถานภาพสมรส รายได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดการเรียนรู้ด้วยตนเองของวิทยาลัยผู้ใหญ่ออนไลน์ที่เรียนการศึกษานอกระบบ ประกอบด้วยแบบวัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง แบบวัดแรงจูงใจ แบบวัดการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม ดังนี้

2.1.แบบวัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

แบบวัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจาก มาตรวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของ เรวดี ทองเที่ยง และ อนุ เจริญวงศ์ระยับ (2550) สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดของ Costa & Kallick (2004) จำแนกการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็น 3 มิติ คือ 1) การจัดการตนเอง 2) การกำกับตนเอง 3) การปรับเปลี่ยนตนเอง แบบวัดมีลักษณะการประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าแสดงว่ามีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า มีข้อคำถามจำนวน 24 ข้อ โดยผู้วิจัยได้นำแบบวัดดังกล่าวไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิอีก 3 คนตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ให้มีความสอดคล้องกับนิยามของการเรียนรู้ด้วยตนเอง แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้เรียนการศึกษานอกระบบที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน แล้วนำข้อมูลมาตรวจสอบและวิเคราะห์คุณภาพรายข้อด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อและคะแนนรวม ค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่าจากแบบวัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 24 ข้อ ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์จำนวน 20 ข้อ มีค่า Item-Total Correlation อยู่ระหว่าง .243 ถึง

.897 จากนั้นหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .851 (รายละเอียดดูในภาคผนวก ข)

ตัวอย่างแบบวัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

(0) ข้าพเจ้ามีการวางแผนการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(00) ข้าพเจ้ามักจะไม่ได้ตรวจสอบแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้งานดีขึ้น

(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(000) ข้าพเจ้ามองว่าปัญหาคือโอกาสในการเรียนรู้

(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2.2. แบบวัดแรงจูงใจ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแรงจูงใจ ได้สร้างแบบวัดแรงจูงใจ ตามแนวคิดของ โรเจอร์ (Rogers, 1969) แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 3 ด้านคือ 1) แรงจูงใจด้านอาชีพ 2) แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง 3) แรงจูงใจด้านสังคม แบบวัดมีลักษณะการประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าแสดงว่ามีแรงจูงใจมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า จำนวน 30 ข้อ โดยผู้วิจัยได้นำแบบวัดดังกล่าวไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิอีก 3 คนตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ให้สอดคล้องกับนิยามของแรงจูงใจ แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้เรียน การศึกษานอกระบบที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน แล้วนำข้อมูลมาตรวจสอบและวิเคราะห์คุณภาพรายข้อด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อและคะแนนรวม ค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่าแบบวัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 30 ข้อ ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์จำนวน 18 ข้อ มีค่า Item-Total Correlation อยู่ระหว่าง .276 ถึง .633 จากนั้นหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของ

แบบวัดทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .857 (รายละเอียดดูในภาคผนวก ข)

ตัวอย่างแบบวัดแรงจูงใจ

(๐) ข้าพเจ้าตั้งใจว่าจะนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนไปพัฒนาอาชีพปัจจุบัน

(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(๐๐) ข้าพเจ้ามาเรียนเพื่อขยายโลกทัศน์ให้กับตนเอง

(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(๐๐๐) ข้าพเจ้าตั้งใจมาเรียนให้จบโดยไม่สนใจที่จะสร้างสัมพันธภาพกับคนอื่น ๆ

(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2.3.แบบวัดการรับรู้การสนับสนุนทางสังคม

เป็นแบบวัดเกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจาก พ่อแม่ เพื่อน ครู สถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัย แนวความคิดเรื่องการสนับสนุนทางสังคม ของ Brown (1974) ที่แบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านการประเมิน การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนด้านการเงินแรงงาน และสิ่งของ แบบวัดมีลักษณะการประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่า แสดงว่ามีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าจำนวน 45 ข้อ โดยผู้วิจัยได้นำแบบวัดดังกล่าวไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิอีก 3 คนตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ให้สอดคล้องกับนิยามของแรงจูงใจ แล้วทำการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้เรียน การศึกษานอกระบบที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน แล้วนำข้อมูลมาตรวจสอบและวิเคราะห์คุณภาพรายข้อด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อและคะแนนรวม ค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่าแบบวัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 45 ข้อ ได้ข้อคำถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์จำนวน 25 ข้อ

ข้อ 1 ถึง 19 มีค่า Item-Total Correlation อยู่ระหว่าง .226 ถึง .617 ข้อ 20 ถึง 25 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อหรืออัตราส่วน t อยู่ระหว่าง 2.137 ถึง 5.588 จากนั้นหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .835 (รายละเอียดดูในภาคผนวก ข)

ตัวอย่างแบบวัดการสนับสนุนทางสังคม

(0) คนในครอบครัวเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของข้าพเจ้า

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)
จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

(00) เพื่อนไม่ค่อยยอมรับความคิดเห็นของข้าพเจ้า

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)
จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

(000) คุณครูให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำงานและการประกอบอาชีพ

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)
จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

3.การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

1. นำแบบวัดตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหา โดยนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาแล้วทำการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 2/3 ขึ้นไป

2. นำแบบวัดที่ปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน นำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination power) ของข้อคำถามเป็นรายข้อ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) การคัดเลือกเป็นข้อคำถามในการวิจัยใช้เกณฑ์ดังนี้ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อหรืออัตราส่วน t (t-ratio) ตั้งแต่ 2.0 ขึ้นไป และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) ค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไปโดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. หาค่าระดับความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดแต่ละฉบับ โดยวิเคราะห์ความคงที่ภายใน (Internal consistency) ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient)

4.การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง : SWUEC/X/G-035/2563

2. ผู้วิจัยติดต่อหน่วยงานที่จะดำเนินการเก็บข้อมูล

3. ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบและขอความร่วมมือในการตอบแบบวัด หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อคำถามก็จะอธิบายเพิ่มเติม

4. ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยการแจกแบบวัดให้กับกลุ่มตัวอย่างได้ตอบด้วยตนเอง

5.สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (t-test) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ถึงข้อที่ 5 การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6 และใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 7

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย และแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง ได้แก่ เพศ ระดับชั้น อายุ สถานภาพสมรส และรายได้

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ เมื่อจำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง ได้แก่ เพศ ระดับชั้น อายุ สถานภาพสมรส และรายได้

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบกับตัวแปรแรงจูงใจ ได้แก่ แรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง และแรงจูงใจด้านสังคม ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านการประเมิน การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนด้านการเงิน แรงงานและสิ่งของ

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบในกลุ่มรวมและเมื่อจำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง ได้แก่ เพศ ระดับชั้น อายุ สถานภาพสมรส และรายได้ โดยใช้ตัวแปรแรงจูงใจ ได้แก่ แรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง และแรงจูงใจด้านสังคม ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านการประเมิน การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนด้านการเงิน แรงงานและสิ่งของ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง ได้แก่ เพศ ระดับชั้น อายุ สถานภาพสมรส และรายได้ โดยหาค่าร้อยละ ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตาราง 1 ค่าร้อยละของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ จำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง ได้แก่ เพศ ระดับชั้น อายุ สถานภาพสมรส และรายได้

ตัวแปรภูมิหลัง	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	255	59.5
หญิง	173	40.5
2.ระดับชั้น		
มัธยมศึกษาปีที่ 3	231	54.0
มัธยมศึกษาปีที่ 6	197	46.0
3.อายุ		
ระหว่าง 20 – 30 ปี	301	70.3
ระหว่าง 31 – 40 ปี	127	29.7
4.สถานภาพสมรส		
โสด	351	82.0
แต่งงานแล้ว	77	18.0
5.รายได้		
รายได้พอใช้	305	71.3
รายได้ไม่พอใช้	123	28.7
	428	100

จากตารางที่ 1 วัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ ที่เป็นเพศชาย มีจำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 59.5 และเป็นเพศหญิง 173 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 วัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 54.0 มัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 46.0 วัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบส่วนใหญ่ อายุระหว่าง 20 – 30 ปี มีจำนวน 301 คน คิดเป็นร้อยละ 70.3 อายุระหว่าง 31-40 ปี มีจำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7 วัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 351 คน คิดเป็นร้อยละ 82.0 สถานภาพแต่งงานแล้ว มีจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 18 ด้านรายได้วัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบส่วนใหญ่มีรายได้พอใช้ จำนวน 305 คน คิดเป็นร้อยละ 71.3 และมีรายได้ไม่พอใช้จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียน การศึกษานอกระบบ การเรียนรู้ด้วยตนเองประกอบด้วย การจัดการตนเอง การกำกับตนเอง และการปรับเปลี่ยนตนเอง เมื่อจำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง ได้แก่ เพศ ระดับชั้น อายุ สถานภาพสมรส และรายได้ โดยใช้สถิติ (t-test) ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ การเรียนรู้ด้วยตนเองประกอบด้วย การจัดการตนเอง การกำกับตนเอง และการปรับเปลี่ยนตนเอง และเมื่อจำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง ได้แก่ เพศ ระดับชั้น อายุ สถานภาพสมรส และรายได้

ตัวแปรภูมิหลัง	n	การเรียนรู้ด้วยตนเอง			การจัดการตนเอง			การกำกับตนเอง			การปรับเปลี่ยนตนเอง		
		M	S.D.	t	M	S.D.	t	M	S.D.	t	M	S.D.	t
เพศ													
หญิง	173	4.30	0.53	1.27	4.31	0.61	1.95*	4.41	0.68	0.06	4.17	0.70	0.73
ชาย	255	4.24	0.47		4.19	0.60		4.41	0.57		4.12	0.67	
ระดับชั้น													
ม.6	197	4.31	0.54	1.92*	4.30	0.59	2.16*	4.43	0.69	0.57	4.20	0.72	1.56
ม.3	231	4.22	0.46		4.18	0.62		4.40	0.55		4.10	0.65	
อายุ													
31-40 ปี	127	4.27	0.50	0.24	4.26	0.60	0.44	4.37	0.61	0.89	4.19	0.67	0.86
20-30 ปี	301	4.26	0.50		4.23	0.62		4.43	0.62		4.13	0.69	
สถานภาพสมรส													
สมรส	77	4.33	0.51	1.27	4.28	0.62	0.63	4.40	0.64	0.18	4.32	0.62	2.52**
โสด	351	4.25	0.49		4.23	0.61		4.41	0.61		4.10	0.69	
รายได้													
พอใช้	305	4.30	0.51	2.59**	4.29	0.63	3.08**	4.45	0.63	2.20*	4.16	0.69	0.58
ไม่พอใช้	123	4.17	0.46		4.10	0.54		4.31	0.57		4.11	0.66	

**p<.01, *p<.05

หมายเหตุ	n	แทน	จำนวนของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ
	M	แทน	ค่าเฉลี่ยการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ
	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการเรียนรู้ด้วยตนเอง
	t	แทน	ค่าสถิติในการพิจารณาการแจกแจงแบบที่ (t-test)

จากตารางที่ 2 พบว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบเพศหญิงและเพศชายมีการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยรวม การเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการกำกับตนเองและด้านการปรับเปลี่ยนตนเองไม่แตกต่างกัน แต่พบว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบเพศหญิง มีการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการจัดการตนเองสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบระดับชั้น ม.6 มีการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยรวม และการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการจัดการตนเองสูงกว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบระดับชั้น ม.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบระดับชั้น ม.6 และ ระดับชั้น ม.3 มีการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการกำกับตนเองและการปรับเปลี่ยนตนเองไม่แตกต่างกัน

การเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบอายุระหว่าง 31-40 ปี และ อายุระหว่าง 20-30 ปี มีการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยรวม และรายด้าน ได้แก่ การจัดการตนเอง การกำกับตนเอง และการปรับเปลี่ยนตนเองไม่แตกต่างกัน

การเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบที่มีสถานภาพสมรสและโสดมีการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยรวม การเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการจัดการตนเองและด้านการกำกับตนเองไม่แตกต่างกัน แต่พบว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบที่มีสถานภาพสมรสมีการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการปรับเปลี่ยนตนเองสูงกว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบที่มีสถานภาพโสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบที่มีรายได้พอใช้ มีการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยรวม และการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการจัดการตนเองสูงกว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบที่มีรายได้ไม่พอใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 วัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบที่มีรายได้พอใช้มีการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการกำกับตนเองสูงกว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบที่มีรายได้ไม่พอใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบที่มีรายได้พอใช้และไม่พอใช้มีการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการปรับเปลี่ยนตนเองไม่แตกต่างกัน

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบกับตัวแปรแรงจูงใจ ได้แก่ แรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง และแรงจูงใจด้านสังคม ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนด้าน

อารมณ์ การสนับสนุนด้านการประเมิน การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนด้านการเงิน แรงงานและสิ่งของ โดยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแรงจูงใจและตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมกับการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ (n = 428)

ตัวแปร	sdl	man	mon	mod	mov	vac	dev	soc	ssp	emo	app	inf	ins
sdl	1	.780**	.805**	.782**	.538**	.386**	.486**	.432**	.489**	.359**	.472**	.461**	.343**
man		1	.417**	.333**	.435**	.234**	.374**	.434**	.435**	.372**	.392**	.360**	.296**
mon			1	.564**	.485**	.362**	.454**	.362**	.417**	.339**	.401**	.350**	.287**
mod				1	.354**	.336**	.329**	.209**	.319**	.125**	.322**	.380**	.231**
mov					1	.781**	.840**	.815**	.688**	.583**	.510**	.641**	.490**
vac						1	.519**	.454**	.530**	.388**	.424**	.538**	.373**
dev							1	.500**	.514**	.491**	.374**	.485**	.424**
soc								1	.605**	.530**	.450**	.573**	.395**
ssp									1	.805**	.778**	.863**	.817**
emo										1	.455**	.533**	.570**
app											1	.649**	.519**
inf												1	.615**
ins													1
Mean	4.26	4.24	4.41	4.14	4.39	4.39	4.31	4.46	4.48	4.39	4.44	4.55	4.52
S.D.	0.50	0.61	0.62	0.68	0.50	0.53	0.65	0.65	0.56	0.82	0.59	0.69	0.64

**p < .01

หมายเหตุ sdl หมายถึง การเรียนรู้ด้วยตนเอง

man หมายถึง การจัดการตนเอง

mon หมายถึง การกำกับตนเอง

mod หมายถึง การปรับเปลี่ยนตนเอง

mov หมายถึง แรงจูงใจ

vac หมายถึง แรงจูงใจด้านอาชีพ

dev หมายถึง แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง

soc หมายถึง แรงจูงใจด้านสังคม

ssp หมายถึง การสนับสนุนทางสังคม

emo หมายถึง การสนับสนุนด้านอารมณ์

app หมายถึง การสนับสนุนด้านการประเมิน

inf หมายถึง การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร

ins หมายถึง การสนับสนุนด้านการเงิน แรงงานและสิ่งของ

จากตารางที่ 3 พบว่า แรงจูงใจ ได้แก่ แรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง และแรงจูงใจด้านสังคม และการสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านการประเมิน การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนด้านการเงิน แรงงานและสิ่งของ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการทำนายนการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ความสามารถในการทำนายน เพื่อหาตัวทำนายนการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ โดยใช้แรงจูงใจและการสนับสนุนทางสังคม และเมื่อจำแนกตามตัวแปรภูมิหลังได้แก่ เพศ ระดับชั้น อายุ สถานภาพสมรส และรายได้ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ปรากฏผลดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยรวมและรายด้าน โดยใช้แรงจูงใจ และการสนับสนุนทางสังคม

ตัวแปร คุณลักษณะ	จำนวน คน	การเรียนรู้ด้วยตนเอง									
		การเรียนรู้ด้วยตนเองโดยรวม					การกำกับตนเอง				
		R ² %	ตัวทำนาย	β	R ² %	ตัวทำนาย	β	R ² %	ตัวทำนาย	β	R ² %
รวม	428	34.9	2.5.3	.302, .292, .150	25.7	3.5.2	.254, .216, .166	25.8	2.5	.354, .269	21.9
ชาย	255	31.1	5.2.3.1	.255, .193, .156, .131	22.1	5.4.3	.215, .185, .175	25.6	5.2.1	.241, .222, .186	13.8
หญิง	173	40.6	2.5	.437, .307	33.9	3.2.5.1	.323, .274, .223, .184	31.2	2.5	.415, .231	31.1
ม.3	231	42.2	5.2.3	.352, .310, .160	31.4	3.5.2	.275, .235, .188	28.3	5.2.3	.326, .191, .149	24.7
ม.6	197	29.3	2.5.3	.307, .217, .148	18.9	3.5	.309, .210	33.6	2.1.4	.381, .187, .140	20.8
20-30 ปี	301	33.7	5.2.3	.325, .268, .134	23.3	3.5	.286, .283	29.3	2.5.1	.336, .213, .130	25.6
31-40 ปี	127	43.6	4.2.6	.306, .275, .205	35.5	4.2	.358, .318	31.7	4.5	.425, .209	19.1
โต	351	33.6	2.5.3.6	.254, .224, .164, .111	22.2	3.5	.349, .197	29.3	2.5.3	.315, .240, .127	21.8
แต่งงานแล้ว	77	46.7	2.5	.479, .318	53.1	2.5	.530, .317	20.2	2	.450	12.6
พอใช้	305	34.5	5.2	.381, .308	22.8	3.5	.276, .273	27	2.5	.364, .242	25.3
ไม่พอใช้	123	44.1	2.6.7	.535, .484, .254	39.3	2.3.6	.313, .299, .198	36.4	4.5.2	.379, .226, .172	24.7

หมายเหตุ : ตัวแปรในวงเล็บด้วย

- 1 = แรงจูงใจด้านอาชีพ   2 = แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง   3 = แรงจูงใจด้านสังคม
 4 = การสนับสนุนด้านอารมณ์   5 = การสนับสนุนด้านภาพประเมิน   6 = การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร
 7 = การสนับสนุนด้านการเงินแรงงานและสิ่งของ

จากตารางที่ 4 ผู้วิจัยอธิบายตารางที่ 4 โดยแยกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนแรก นำเสนอผลการทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียน การศึกษานอกระบบโดยใช้แรงจูงใจได้แก่ แรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง และ แรงจูงใจด้านสังคม การสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านการประเมิน การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนด้านการเงิน แรงงานและสิ่งของ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรทั้งหมด 7 ตัว ได้แก่ แรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง แรงจูงใจด้านสังคม การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านการประเมิน การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนด้านการเงิน แรงงานและสิ่งของ สามารถร่วมกันทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยรวมได้ร้อยละ 34.9 โดยตัวแปรที่สามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยรวมเป็นอันดับแรกคือ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง ($\beta=.302$) รองลงมาคือการสนับสนุนด้านการประเมิน ($\beta=.292$) และแรงจูงใจด้านสังคม ($\beta=.150$) ตามลำดับ และเมื่อผู้วิจัยทำการวิเคราะห์การเรียนรู้ด้วยตนเองทั้ง 3 ด้าน พบผลการวิจัยดังนี้

การเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการจัดการตนเอง พบว่า ตัวแปรทั้งหมด 7 ตัว ได้แก่ แรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง แรงจูงใจด้านสังคม การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านการประเมิน และการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร สามารถร่วมกันทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการจัดการตนเองได้ร้อยละ 25.7 โดยตัวแปรที่สามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการจัดการตนเองเป็นอันดับแรกคือ แรงจูงใจด้านสังคม ($\beta=.254$) รองลงมาคือการสนับสนุนด้านการประเมิน ($\beta=.216$) และแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง ($\beta=.166$) ตามลำดับ

การเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการกำกับตนเอง พบว่า ตัวแปรทั้งหมด 7 ตัว ได้แก่ แรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง แรงจูงใจด้านสังคม การสนับสนุนด้านอารมณ์ และการสนับสนุนด้านการประเมิน สามารถร่วมกันทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการกำกับตนเองได้ร้อยละ 26.8 โดยตัวแปรที่สามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการกำกับตนเองเป็นอันดับแรกคือ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง ($\beta=.354$) และรองลงมาคือการสนับสนุนด้านการประเมิน ($\beta=.269$)

การเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการปรับเปลี่ยนตนเอง พบว่า ตัวแปรทั้งหมด 7 ตัว ได้แก่ แรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านการประเมิน การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนด้านการเงินแรงงานและสิ่งของ สามารถร่วมกันทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ร้อยละ 21.9 โดยตัวแปรที่สามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการปรับเปลี่ยนตนเองเป็นอันดับแรกคือ การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร

($\beta=.250$) รองลงมาคือการสนับสนุนด้านอารมณ์ ($\beta=.216$) แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง ($\beta=.209$) การสนับสนุนด้านการประเมิน ($\beta=.128$) และแรงจูงใจด้านอาชีพ ($\beta=.122$) ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 7

ส่วนที่สอง นำเสนอผลการทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบโดยใช้แรงจูงใจและการสนับสนุนทางสังคม เมื่อจำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง ได้แก่ เพศ ระดับชั้น อายุ สถานภาพสมรส และรายได้ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองได้เป็นลำดับแรกในเกือบทุกตัวแปรภูมิหลัง คือ ในกลุ่มรวม เพศหญิง ระดับชั้นม.6 สถานภาพโสด สถานภาพแต่งงานแล้ว และมีรายได้ไม่พอใช้ ได้แก่ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง ส่วนการสนับสนุนด้านการประเมินสามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองได้เป็นลำดับแรกในเพศชาย ระดับชั้นม.3 อายุ 20-30 ปีและมีรายได้พอใช้ และพบว่าการสนับสนุนด้านอารมณ์สามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองได้เป็นลำดับแรกในอายุ 31-40 ปี

สำหรับผลการทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการจัดการตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ เมื่อจำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง ได้แก่ เพศ ระดับชั้น อายุ สถานภาพสมรส และรายได้ ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรที่สามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองได้เป็นลำดับแรกในเกือบทุกตัวแปรภูมิหลัง คือ ในกลุ่มรวม เพศชาย ระดับชั้นม.3 ระดับชั้นม.6 อายุ 20-30 ปี สถานภาพโสด มีรายได้ไม่พอใช้ ได้แก่ แรงจูงใจด้านสังคม ส่วนแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองสามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นลำดับแรกในสถานภาพแต่งงานแล้วและมีรายได้ไม่พอใช้ การสนับสนุนด้านการประเมินสามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นลำดับแรกในเพศชาย และพบว่า การสนับสนุนด้านอารมณ์สามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นลำดับแรกในอายุ 31-40 ปี

สำหรับผลการทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการกำกับตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ เมื่อจำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง ได้แก่ เพศ ระดับชั้น อายุ สถานภาพสมรส และรายได้ ผลการวิจัยพบว่าแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองสามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นลำดับแรกในกลุ่มรวม เพศหญิง ระดับชั้นม.6 อายุ 20-30 ปี สถานภาพโสดและแต่งงานแล้ว ส่วนการสนับสนุนด้านการประเมินสามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นลำดับแรกในเพศชายและ ระดับชั้นม.3 และพบว่า การสนับสนุนด้านอารมณ์สามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นลำดับแรกในอายุ 31-40 ปี และมีรายได้ไม่พอใช้

สำหรับผลการทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการปรับเปลี่ยนตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ เมื่อจำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง ได้แก่ เพศ ระดับชั้น อายุ

สถานภาพสมรส และรายได้ ผลการวิจัยพบว่าการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารสามารถทำนายนการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นลำดับแรก ในกลุ่มรวม เพศชาย ระดับชั้นม.6 สถานภาพโสด ส่วนแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองสามารถทำนายนการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นลำดับแรกในระดับชั้นม.3 อายุ 31-40 ปี สถานภาพแต่งงานแล้ว มีรายได้ไม่พอใช้ และพบว่า การสนับสนุนด้านอารมณ์สามารถทำนายนการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นลำดับแรกในเพศหญิง อายุ 20-30 ปี และมีรายได้ไม่พอใช้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ เมื่อจำแนกตามตัวแปรเพศ ระดับชั้น อายุ สถานภาพสมรส และรายได้
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจและการสนับสนุนทางสังคม กับการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนในการศึกษานอกระบบ
3. เพื่อทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้แรงจูงใจ และการสนับสนุนทางสังคมของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนในการศึกษานอกระบบ เมื่อจำแนกตาม ระดับชั้น เพศ อายุ สถานภาพสมรส และรายได้

สมมติฐานการวิจัย

1. บุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบเพศชายมีการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าเพศหญิง
2. บุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบที่เรียนในระดับชั้นสูงกว่าจะมีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าผู้ที่เรียนอยู่ในระดับชั้นต่ำกว่า
3. บุคคลวัยผู้ใหญ่ที่เรียนการศึกษานอกระบบที่มีอายุมากกว่าจะมีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า
4. บุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบที่มีสถานภาพโสด มีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรส
5. บุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบที่มีรายได้พอใช้ มีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าผู้ที่มีรายได้ไม่พอใช้
6. แรงจูงใจ ประกอบด้วย แรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง แรงจูงใจด้านสังคม และการสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านการประเมิน การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนด้านการเงินแรงงานและสิ่งของ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง
7. แรงจูงใจ ประกอบด้วย แรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง แรงจูงใจด้านสังคม และการสนับสนุนทางสังคมประกอบด้วย การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านการประเมิน การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนด้านการเงินแรงงานและ

สิ่งของ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรม การเรียนรู้ด้วยตนเอง ของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนในการศึกษานอกระบบ ได้อย่างน้อยร้อยละ 20

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ อายุระหว่าง 20-40 ปี ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบ่งเป็น 1) ระดับชั้นการเรียน ได้แก่ ม.3 และ ม.6 และ 2) เพศ ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง การคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามคำอธิบายของแฮร์และคณะ(Hair, 2010) คือ 10 ถึง 40 × จำนวนตัวแปรในงานวิจัย ดังนั้นในงานวิจัยนี้ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย $40 \times 10 = 400$ คน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 428 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 1.1.แรงจูงใจ ประกอบด้วย แรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง แรงจูงใจด้านสังคม
- 1.2.การสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านการประเมิน การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนด้านการเงิน แรงงาน และสิ่งของ
- 2.ตัวแปรตาม ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย การจัดการตนเอง การกำกับตนเอง และการปรับเปลี่ยนตนเอง
- 3.ตัวแปรแบ่งกลุ่มย่อย ได้แก่ ระดับชั้น เพศ อายุ และสถานภาพสมรส

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับ เพศ ระดับชั้น อายุ สถานสมรส และรายได้ ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ ประกอบไปด้วย แบบวัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง แบบวัดแรงจูงใจ และแบบวัดการสนับสนุนทางสังคม แบบวัดมีลักษณะการประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากนั้นขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงานที่จะไปดำเนินการเก็บข้อมูล ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล การเก็บข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และขอความร่วมมือจากครูและบุคลากรสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครราชสีมา โดยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเอง ใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 1 เดือน หลังจากนั้นได้ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับแล้วนำมาวิเคราะห์ผลในลำดับต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ทำการศึกษา
2. ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1-5 โดยใช้สถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการเรียนรู้ด้วยตนเองกับตัวแปรภูมิหลัง
3. ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6 โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแรงจูงใจ การสนับสนุนทางสังคม และการเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. ทดสอบสมมติฐานข้อที่ 7 โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) เพื่อหาความสามารถในการทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับตัวแปรแรงจูงใจ ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคมในกลุ่มรวม และเมื่อจำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง ได้แก่ เพศ ระดับชั้น อายุ สถานสมรส และรายได้

สรุปผลการวิจัย

1. วัยผู้ใหญ่ที่เรียนการศึกษานอกระบบที่เรียนในระดับชั้นสูงกว่าจะมีการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าผู้ที่เรียนอยู่ในระดับชั้นต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. วัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบที่มีรายได้พอใช้ มีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบที่มีรายได้ไม่พอใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. แรงจูงใจ ประกอบด้วย แรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง แรงจูงใจด้านสังคม และการสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านการ

ประเมิน การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนด้านการเงินแรงงานและสิ่งของ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. แรงจูงใจ ประกอบด้วย แรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง แรงจูงใจด้านสังคม และการสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านการประเมิน การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนด้านการเงินแรงงานและสิ่งของ สามารถร่วมกันทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนในการศึกษานอกระบบ ได้ร้อยละ 34.9 โดยตัวแปรที่สามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นอันดับแรกคือ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง รองลงมา คือ การสนับสนุนด้านการประเมิน และแรงจูงใจด้านสังคมตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นผลการเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยตนเองกับตัวแปรภูมิหลังของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ และส่วนที่ 2 เป็นผลการทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้แรงจูงใจ และการสนับสนุนทางสังคม

ผลการเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยตนเองกับตัวแปรภูมิหลัง

เพศ

จากสมมติฐานข้อ 1 ที่ว่าบุคคลวัยผู้ใหญ่เพศชายที่เรียนการศึกษานอกระบบ มีการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าเพศหญิง จากการทดสอบสมมติฐานพบว่าเพศชายและเพศหญิงมีการเรียนรู้ด้วยตนเองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าเพศไม่ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่เรียนการศึกษานอกระบบที่เป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ซึ่งผู้ใหญ่มาเรียนนั้นก็เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ได้ทันที ดังนั้นวัยผู้ใหญ่ที่เรียนการศึกษานอกระบบไม่ว่าผู้ใดจึงมีการเรียนรู้ด้วยตนเองไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับจารุณี คงเมือง (2555) ทำการศึกษาคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่านักศึกษาชายและหญิงมีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยรวมไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของแสงเดือน เจริญนิม และคณะ (2555) ที่พบว่าเพศหญิงและเพศชายมีการเรียนรู้ด้วยตนเองไม่ต่างกัน สอดคล้องกับโรเจอร์ (Rogers, 1969) ที่เห็นว่ากระบวนการเรียนรู้เกิดในตัวผู้เรียน ที่ควบคุมโดยผู้เรียนเองเท่านั้น และสอดคล้องกับ เดย์ (1971) ซึ่งกล่าวว่าผู้ใหญ่มีวุฒิภาวะ (maturation) เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบตนเองได้ (self responsibility) มีระเบียบกฎเกณฑ์ของตนเอง มีความสามารถในการควบคุมตนเองได้ อีกทั้ง

ผู้เรียนทั้งเพศชายและเพศหญิงต่างมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนดังนั้นจึงตั้งใจและสนใจ ในการเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน (แสงเดือน เจริญฉิม และคณะ, 2555)

ระดับชั้น

จากสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่าบุคคลวัยผู้ใหญ่ที่เรียนการศึกษานอกระบบที่เรียนในระดับชั้นสูงกว่าจะมีการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าผู้ที่เรียนอยู่ในระดับชั้นต่ำกว่า จากการทดสอบสมมติฐานพบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะผู้เรียนที่เรียนอยู่ในระดับชั้นที่สูงกว่าย่อมมีวุฒิและวุฒิภาวะมากกว่าผู้เรียนที่เรียนอยู่ในระดับชั้นที่ต่ำกว่า เนื่องจากมีการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมด้านต่างๆ รวมทั้งค้นพบวิธีการที่จะเรียนรู้ที่ทำให้ตนเองเกิดความเชื่อมั่น (นฤมล เกื่อนมา, 2539) เรวดี ทรงเที่ยง และ อนุ เจริญวงศ์ระยับ (2550) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต พบว่า นิสิตชั้นปีต่างกัน จะมีระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองต่างกันและจารุณี คงเมือง (2555) ทำการศึกษาการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษาชั้นปีต่างกัน มีการเรียนรู้ด้วยตนเองต่างกัน นักเรียนชั้นปีที่ 4 มีการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงที่สุด สำหรับการศึกษานอกระบบนั้น ผู้เรียนจะต้องใช้เวลามากกว่า 1 ปี ในการสำเร็จการศึกษาในแต่ละช่วงชั้น ผู้เรียนจึงมีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา รวมทั้งมีวุฒิที่สูงขึ้น มีการปรับตัวทางด้านความคิดและการเรียน มีความคุ้นเคยกับระบบการศึกษารเรียนการสอน ตลอดจนรู้จักวิธีในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้

อายุ

จากสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่าบุคคลวัยผู้ใหญ่ที่เรียนการศึกษานอกระบบที่มีอายุมากกว่าจะมีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า วัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบที่มีอายุ 20-30 ปี และ 31-40 ปี มีการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่อายุต่างกัน ไม่ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียนการศึกษานอกระบบที่เป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้นทั้งหมด ซึ่งอยู่ในวัยเดียวกัน Piaget กล่าวว่าวัยผู้ใหญ่มีพัฒนาการทางปัญญาอยู่ในขั้นสูงที่สุดของพัฒนาการตลอดช่วงชีวิต มีความสามารถทางสติปัญญาสมบูรณ์ที่สุด ผู้ใหญ่จะมีความคิดเปิดกว้างและรู้จักจดจำประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ ทำให้สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี (สุชาติ โสมประยูร, 2533) Knowles (1975) กล่าวว่า ผู้ใหญ่จะเรียนเมื่อเขามีความต้องการและความสนใจที่จะเรียน ผู้ใหญ่มีความต้องการเป็นอย่างมาก ที่จะชี้นำตนเองมากกว่าที่จะให้ใครชี้นำ หรือควบคุม ผู้ใหญ่ผ่านการสร้างสมประสบการณ์มาเป็นเวลานาน ประสบการณ์เหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ มีความพร้อม

ในการเรียนรู้ และผู้ใหญ่มาเรียนเพื่อนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ทันที ดังนั้นไม่ว่าจะอายุเท่าไรในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นการเรียนรู้ด้วยตนเองก็ไม่แตกต่างกัน เพราะมีเป้าหมายที่เหมือนกันคือต้องการประสบผลสำเร็จในการเรียน

สถานภาพสมรส

จากสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ว่าบุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษนอกระบบที่มีสถานภาพโสด มีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษนอกระบบที่มีสถานภาพแต่งงานแล้ว จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษนอกระบบที่มีสถานภาพโสดและสถานภาพแต่งงานแล้วมีการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ตามทัศนะของ ศ.พญ.นงพงา ลิ้มสุวรรณ คณะแพทยศาสตร์ รามาธิบดี (นงพงา ลิ้มสุวรรณ.2555) ได้อธิบายว่าการมีคู่มีจุดหมายหนึ่งคือการช่วยแบ่งเบาภาระของการดำรงชีวิต และได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ผลต่างค่าเฉลี่ยการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวพบว่าผู้ที่มีคู่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวมากกว่าผู้ไม่มีคู่ สอดคล้องกับ พิชญ ลิ้มพะสูตร (2555) ที่กล่าวว่า การมีคู่หรือไม่มีคู่นั้นส่งผลต่อพฤติกรรมการตั้งใจเรียนเนื่องจากผู้ที่มีคู่จะได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมากกว่า แสดงว่าการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมีผลต่อพฤติกรรมการเรียนของบุคคล (พลชนัน นิรมิตรไชยนนท์, 2549) ดังนั้น บุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษนอกระบบที่มีสถานภาพโสดและสมรสมีการเรียนรู้ด้วยตนเองไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เช่น พ่อ แม่ หรือคนอื่น ๆ ในครอบครัว ที่ไม่ใช่สามีภรรยาหรือคู่ครอง

รายได้

จากสมมติฐานข้อที่ 5 ที่ว่าบุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษนอกระบบที่มีรายได้พอใช้ มีการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษนอกระบบที่มีรายได้ไม่พอใช้ จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษนอกระบบที่มีรายได้พอใช้ มีการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษนอกระบบที่มีรายได้ไม่พอใช้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่มาเรียนการศึกษนอกระบบต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนตัวและค่าใช้จ่ายในการศึกษาด้วยตนเอง ถ้าหากมีรายได้เพียงพอก็ไม่ต้องกังวลเรื่องรายได้ มีสมาธิจดจ่อกับการเรียน สามารถเรียนได้อย่างเต็มที่ แต่ถ้ามีรายได้ไม่เพียงพอจะมีความวิตกกังวลอาจต้องใช้เวลาทำงานมากขึ้นซึ่งจะส่งผลต่อ

การเรียนรู้ได้ (พิษณุ ลิ้มพะสูตร, 2555) และงานวิจัยของอรพินทร์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ (2531:95) ที่พบว่ารายได้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ถ้ามีรายได้มากกว่าจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มากกว่า สอดคล้องกับกนกวรรณ มณีฉาย (2551) ที่พบว่ารายได้ที่แตกต่างกัน ส่งผลทำให้ มีความพึงพอใจในการเรียนรู้ที่ต่างกัน ผู้ที่มีรายได้พอใช้สามารถมาเรียนได้โดยไม่มีความกังวลใด และการมีรายได้พอใช้ทำให้เกิดความสบายใจในการมาเรียนมีความพร้อมในการเรียน ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้ที่มีรายได้ไม่พอใช้ ที่อาจจะมีความวิตกกังวลในการมาเรียน ทำให้ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ผลการทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเอง แรงจูงใจ

ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจ ได้แก่ แรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง และแรงจูงใจด้านสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองในกลุ่มรวมและทุกๆตัวแปรภูมิหลัง ทั้งนี้เป็นเพราะแรงจูงใจเป็นพฤติกรรมในตัวของบุคคลซึ่งถูกกระตุ้นโดยสิ่งเร้าทำให้บุคคลเกิดความต้องการและตัดสินใจกระทำ เพื่อตอบสนองความต้องการให้บรรลุเป้าหมาย แรงจูงใจของผู้เรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อความสำเร็จในการศึกษาของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ (ชัยพัฒน์ พันธุ์วัฒนสกุล, 2558) หากผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น จะนำไปสู่ความพยายาม ความมุ่งมั่นตั้งใจ จะทำให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาได้(ปนิดา ทวีชาติ, 2560) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน พบว่า แรงจูงใจมีขนาดอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยส่งผลในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .01 เช่นเดียวกับ ภัทราพรรณ สุขประชา (2540) กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดจากความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนมีแรงจูงใจที่จะประสบความสำเร็จก็จะก่อให้เกิดความพยายามอย่างไม่ย่อท้อ พร้อมทั้งจะเผชิญอุปสรรค รวมทั้งสามารถควบคุมการกระทำหรือพฤติกรรมต่างๆที่จะกระทำเพื่อให้เกิดความสำเร็จได้ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2538) กล่าวถึงเหตุผลหนึ่งของการเรียนรู้ด้วยตนเองว่าเกิดจากความมุ่งหวังเอาผลการเรียนไปใช้ โดยต้องการประสบความสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ และนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพ แก้ปัญหาหรือปรับปรุงการทำงาน พัฒนาศักยภาพของตนเอง เช่นเดียวกับหทัยทิพย์ ภาคอินทรีย์ (2545) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ทศนคติต่อวิชาชีพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต ทั้งนี้อาจเนื่องจากนิสิตส่วนใหญ่มีความ

มุ่งหวังที่จะศึกษาหาความรู้เพื่อนำไปใช้ในการดูแลรักษาสัตว์ รวมทั้งการประกอบอาชีพในอนาคต ด้วย จินตนา ไทธานี (2557) อธิบายว่า ที่ผู้ใหญ่เข้ามาเรียนมีเหตุผลอย่างหนึ่ง คือเพื่อต้องการเข้าร่วมกิจกรรม ชอบเข้าสังคม ต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่นเดียวกับหทัยทิพย์ ภาคอินทรีย์ (2545) ได้ทำการศึกษาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิต พบว่า ความสัมพันธ์กับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง นิสิตใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในการร่วมกันเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ความเห็นประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อนจึงมีความสำคัญและมีความสนใจการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จะเห็นได้ว่า แรงจูงใจในทุกๆด้าน ทั้งแรงจูงใจด้านอาชีพ แรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง และแรงจูงใจด้านสังคม มีความสำคัญกับผู้เรียน อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นผลมาจากความมุ่งมั่นไม่ย่อท้อ และความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน (หทัยทิพย์ ภาคอินทรีย์, 2545)

การสนับสนุนทางสังคม

ผลการวิจัย พบว่า การสนับสนุนทางสังคมทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบได้ ทั้งนี้เป็นเพราะการสนับสนุนทางสังคมเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ไม่เฉพาะแต่ความช่วยเหลือทางด้านวัตถุและความมั่นคงทางอารมณ์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการที่บุคคลรู้สึกว่าเขาได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมด้วย พิษณุ ลิ้มพะสูตร (2555) ทำการศึกษาพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีภาคพิเศษ พบว่า การรับรู้พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเรียน สามารถทำนายพฤติกรรมการตั้งใจเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์ตั้งแต่การเตรียมการสอน วิธีการสอน การประเมินผล หรือการเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน การให้คำปรึกษาแก่นักเรียนตลอดจนการสร้างบรรยากาศให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในและนอกเวลาเรียน ส่งผลให้นักศึกษามีความสนใจ ตั้งใจฟังขณะที่มีการสอน และการสนับสนุนของครอบครัว เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการตั้งใจเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถทำนายพฤติกรรมการเรียนได้ แสดงว่านักศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนหรือช่วยเหลือจากสมาชิกในครอบครัวด้านต่างๆจะช่วยให้ นักศึกษามีความเพียรพยายามในการเรียนเพื่อตอบสนองความต้องการของทั้งตนเองและความคาดหวังของครอบครัว สมคิด อิสระวิวัฒน์ (2538) พบว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของคนไทยนั้นใช้เพื่อนเป็นแหล่งความรู้หนึ่ง โดย

ได้สอบถามข้อดีข้อเสียและความช่วยเหลือจากเพื่อนเมื่อต้องการความช่วยเหลือในสิ่งที่กำลังเรียนรู้ และสุทธาณี ใจเย็น (2545) ได้ศึกษาเรื่อง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอนระบบการศึกษาทางไกลในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จากผลการศึกษา พบว่า บรรยายภาคในการเรียนการสอนโดยมีอาจารย์เป็นผู้จัด นั้น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอนระบบการศึกษาทางไกล เนื่องจากนักศึกษาที่ได้รับบรรยายภาคการเรียนการสอนที่ดีจะสามารถตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ทำให้นักศึกษาไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ตั้งใจที่จะเรียน ดังจะเห็นได้ว่าการสนับสนุนทางสังคมส่งผลทางบวกต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลสามารถจัดการกับความเครียดและปัญหาต่างๆได้ เป็นปัจจัยภายนอกที่ช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จในการเรียน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. เนื่องจากแรงจูงใจเป็นตัวทำนายที่สำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ โดยเฉพาะแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง เพราะเป็นตัวทำนายลำดับแรก และแรงจูงใจด้านสังคม ซึ่งเป็นตัวทำนายลำดับที่สาม ดังนั้น ครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาบริหารการเรียนการสอน จัดการพัฒนา ส่งเสริมการมีแรงจูงใจที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเอง และแรงจูงใจทางสังคม ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบได้อย่างเหมาะสม เพราะหากผู้เรียนเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจก็จะส่งผลกับการมีการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สูงขึ้นและส่งผลต่อหน้าที่การทำงานอื่นๆ ได้

2. จากผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมทุกด้านจากครอบครัว เพื่อน ครูและสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ดังนั้นสมาชิกในครอบครัวควรให้ความสำคัญซึ่งกันและกัน คอยให้การช่วยเหลือหรือให้การแนะนำเกี่ยวกับการเรียนและเรื่องส่วนตัว สนับสนุนให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันกับเพื่อนภายในกลุ่ม โดยเฉพาะผลการวิจัยนี้พบว่า การสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมินเป็นตัวทำนายการเรียนรู้ด้วยตนเองลำดับที่สอง จากผลการวิจัยนี้ครูผู้สอนจึงควรให้นักศึกษาซึ่งอยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นแล้วมาเรียนการศึกษานอกระบบได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลการเรียนของตน และเปิดโอกาสให้ได้มีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น เพื่อเป็นการสะท้อนให้ผู้เรียนได้ข้อมูลไปใช้ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองของบุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่มาเรียนการศึกษานอกระบบ โดยสร้างชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนให้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะแรงจูงใจด้านการพัฒนาตนเอง และแรงจูงใจด้านสังคม ซึ่งในการทำงานวิจัยครั้งต่อไปสามารถนำข้อมูลจากผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นข้อมูลสำคัญของการสร้างชุดฝึกอบรมในงานวิจัยเชิงทดลองต่อไป

2. อาจทำการวิจัยระยะยาวเพื่อติดตามผลว่าบุคคลวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่มาเรียนการศึกษานอกระบบ ที่ประสบความสำเร็จในการเรียน หรือไม่สามารถเรียนจบได้นั้น มีปัจจัยใดที่ส่งเสริมความสำเร็จ และปัจจัยใดที่มาขัดขวาง

3. อาจทำการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการหาข้อมูลเชิงลึกของบุคคลวัยผู้ใหญ่ที่มาเรียนการศึกษานอกระบบที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างประสบความสำเร็จนั้นมีปัจจัยอะไรที่เกี่ยวข้องบ้าง โดยอาจเริ่มจากวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ การตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ การระบุแหล่งทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนรู้ การเลือกยุทธวิธีการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ โดยศึกษาทั้งจากตัวบุคคลวัยผู้ใหญ่ที่มาเรียนการศึกษานอกระบบ ครอบครัว หรือครูอาจารย์ผู้สอน เป็นต้น

บรรณานุกรม

- Brown. (1974). *Philosophy of Psychology*: Palgrave Macmillan UK.
- Costa & Kallick. (2004). *Assessment Strategies for Self-Directed Learning*. Thousand Oaks, California: Corwin.
- Dobrof, R. (1992). *Social support system*. Philadelphia: Addison Wesley.
- Edward Linderman. (1962). *The meaning of adult education*. New York: New Republic, inc.
- Erikson. (1968). *Identity: Youth and crisis*. New York: W.W. Norton.
- Guglielmino. (1977). *Development of Self-Directed learning Readiness Scale*. University of Georgia: Georgia Unpublish Ed.D Dissertain.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E.,. (2010). *Multivariate Data Analysis: A Global Perspective*. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Havighurst, J. R. (1961). *Human Development and Education*. New York: Longmans. Green & Co.
- Hiemstra. (1994). Self-directed learning. <http://home.twcny.nyrr.com/hiemstra/contract.html>
- House, J. S. (1981). *Work Stress and Social Support*: Addison-Wesley.
- Knowles, M. S. (1975). *Self-Directed Learning : A Guide for Learners and Teacher*. Chicago: Association Press.
- Kreitner, R. (1983). *Management* (2nd ed). Boston: Houghton Mifflin.
- Lounsbury. (2014). Celebrating Organization Theory. *Journal of Management Studies*, 52(2), 288-308.
- Lovell, R. B. (1980). *Adult Learning*. New York: Halsted Press Wiley & Son.
- Piaget. (1970). *Piaget Theory*. New York: Wiley.
- Rogers. (1969). *Freedom to learn*. Columbus: Charles E. Merrill Publishing Co.
- เต็มทรัพย์ จันเพชร. (2557). การพัฒนาตนเองของผู้ใหญ่. วารสารเกื้อการุณ, 21(1), 17-23.
- เพาพะงา จิตต์สวาสดี. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของนิสิตหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา (หลักสูตร 5 ปี) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. (สารนิพนธ์ ภาศ.ม.จิตวิทยาการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- เวรดี ทองเทียะ และ อนุ เจริญวงศ์ระยับ. (2550). การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. In: ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- แสงเดือน เจริญฉิม และคณะ. (2555). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาการสอนคณิตศาสตร์. กนกวรรณ ทองฉวี. (2545). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกลึกมีคุณค่าในตนเอง บทบาทอาจารย์ในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สภาพแวดล้อมในสถาบันกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลสถาบันการศึกษายาบาลของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. (วิทยานิพนธ์ พย.ม.การพยาบาลศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- กมลรัตน์ พิชัยวงศ์. (2549). ปัญหาการเรียนนิสิตภาษาอังกฤษและวิธีแก้ไข ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนชุมชนวัดสมรโกฏี จังหวัดนนทบุรี. (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) . มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กาญจนา จันทรประเสริฐ. (2556, เมษายน-มิถุนายน). การพัฒนาแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองสำหรับนักศึกษากลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ. วารสารสุทธิปริทัศน์, 27(82), 23-39.
- กาญจนา พานิชมาท. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างความยึดมั่นผูกพันต่อวิชาชีพ การสนับสนุนทางสังคม และลักษณะส่วนบุคคลของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม. (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กึ่งกาญจน์ ปานทอง. (2545). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาตามโครงการจัดการศึกษา สำหรับบุคลากรประจำการ (กศ.บป.) คณะวิทยาการจัดการ โปรรวมวิธานิเทศศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร. (สารนิพนธ์ กศ.ม. จิตวิทยาการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- จารุณี คงเมือง. (2555). คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. การอุดมศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- จินตนา ไทธานี. (2557). แรงจูงใจในการเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ของนักศึกษาศูนย์ฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร. (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.การศึกษาผู้ใหญ่). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- จิรสิทธิ์ เลี้ยวเสถียรวงศ์. (2555). ปัจจัยต่อแรงจูงใจปฏิบัติงานของพนักงานสายช่างของบริษัท
ก่อสร้างขนาดเล็กในอำเภอเมืองนครราชสีมา. (ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ฉลวย ม่วงพรวน. (2553). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยกิจกรรมการรู้คิดในการอ่าน
ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาอุตสาหกรรม.
(วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ฉัฐวิณี สิทธิศิริอรรถ. (2552). ปัจจัยเชิงเหตุผลและผลของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ชัชพงศ์ เชื้อสา. (2552). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนในระดับ
ช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2. (วิทยานิพนธ์ กศ.ม.การ
วัดผลการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ชัยพัฒน์ พันธุ์วัฒนสกุล. (2558). ปัจจัยพระระดับที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการศึกษาของนักศึกษา
การศึกษานอกระบบในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ กศ.ด.การ
บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ทองพล ภูมิพัฒน์ (2540). จิตวิทยาทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยศรี
ปทุม.
- ทัศนีย์ พิศาลรัตน์คุณ. (2539). ปัญหาการเรียนรู้ของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาผู้ใหญ่).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ธัญกรรณ์ สงปริดา. (2549). การศึกษาแรงจูงใจในการเรียน กลุ่มสนใจ (อินเตอร์เน็ต) ของศูนย์
การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร. (สารนิพนธ์ กศ.ม.การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- นรฤทธิ์ สุรชิต. (2547). แรงจูงใจในการเลือกเรียน สาขาพาณิชยกรรมของนักเรียนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนพณิชยการหัวหิน. (สารนิพนธ์ กศ.ม.ธุรกิจศึกษา).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- นฤมล เกื่อนมา. (2539). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยกับ
ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัด
กระทรวงสาธารณสุข. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

- ปณิดา ทวีชาติ. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28. วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 23(1), 143-153.
- ประณต คำฉิม. (2549). ปัจจัยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้และการสนับสนุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรินดา ตาสี. (2551). ลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร. (ปริญญานิพนธ์ วท.ม.การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- พรจันทร์ สุวรรณชาติ. (2540). เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรการบริการพยาบาลและบริการสุขภาพที่ประทับใจ. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระมหาสุชาติ ไหมอ่อน. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของพระนิสิต คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พชชนัน นิรมิตรไชนนท. (2549). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ปริญญานิพนธ์ วท.ม.การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- พิษณุ ลิ้มพะสูตร. (2555). พฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์. (สารนิพนธ์ กศ.ม.จิตวิทยาพัฒนาการ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ภัทราพรรณ สุขประชา. (2540). ผลของการประเมินผลงานของนักเรียนโดยตนเองและโดยครู ที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (วิทยานิพนธ์ ค.ม.จิตวิทยาการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- รังสรรค์ โฉมยา. (2561). การแนะแนวและการให้คำปรึกษาในโรงเรียน หลักจิตวิทยาสำหรับครู (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาสารคาม: บริษัทมหาสารคามการพิมพ์.

- รัชนีพร ยันตะบุศย์. (2546). การสร้างแบบทดสอบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.การวัดผลการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วรรณุช ปัญจะวัตร. (2548). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยสภาพแวดล้อมกับพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย. (2542). คู่มือการดูแลสุขภาพ. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีประภา ชัยสินธพ. (2559). สภาพจิตใจของเด็ก ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ.
<http://www.geocities.ws/kularptip/art11.html>
- ศักดิ์ชัย นิรัญทิว. (2532). ความแปลกแยกกับพฤติกรรมการทำงานของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ กศ.ม.). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- คันสนีย์ ภูพงษ์พัฒนา. (2547). แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต. (วิทยานิพนธ์ วท.ม.สุขภาพจิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ศิริณา ศรีโคกล่าม. (2556). แรงจูงใจในการเลือกศึกษาต่อสถาบันการพลศึกษา ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในเขตภาคกลาง ปีการศึกษา 2555. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.การจัดการเรียนรู้พลศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมโภชน์ เขี่ยมสุภาสิต. (2549). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด อิศระวิวัฒน์. (2538). ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของคนไทย. ภาควิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- สมภาพร จันทพันธ์. (2549). พัฒนาการความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 ที่มีแบบการเรียนรู้ต่างลักษณะกันในจังหวัดศรีสะเกษ. (ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สอาด มุ่งสิน. (2556). แนวคิดและทฤษฎีการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันการเจ็บป่วย.
http://www.bcnsp.ac.th/2011/admin/att/05-07-2013aorsaard_course.doc
- สุชา จันทรโณม. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- สุชา จันทรโสม. (2541). จิตวิทยาทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่11). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชาติ โสมประยูร. (2533). การดูแลสุขภาพของบุคคลวัยผู้ใหญ่และวัยกลางคน. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สุชีรา วิบูลย์สุข. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ นักศึกษาแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล. เวชบัณฑิตยสาร, 10(2), 83-89.
- สุชาติ ใจเย็น. (2545). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอนระบบการศึกษาทางไกลในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม.จิตวิทยาการศึกษา.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุธิดา พุฒทอง. (2551). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของวัยผู้ใหญ่ตอนต้น. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สุภัททา ปิณฑะแพทย์. (2527). จิตวิทยาพัฒนาการ (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา.
- สุภัททา ปิณฑะแพทย์. (2541). จิตวิทยาทั่วไป:แนวคิดและทฤษฎีขั้นมูลฐาน และการประยุกต์. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุภาพร วิวัฒน์อัศวิน. (2546). ปัจจัยทางชีวสังคม อัตมโนทัศน์ และความฉลาดทางอารมณ์กับทัศนคติในการมีคู่ครองของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ. สารนิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ) .มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2538). จิตวิทยาการเรียนรู้วัยผู้ใหญ่ (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2546, กันยายน-ธันวาคม). การบริหารเวลา. วารสารบริหารการศึกษา มศว, 2(6), 21-24.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2547). จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่ *Psychology for training adult* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หทัยทิพย์ ภาคอินทรีย์. (2545). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิต คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม.อุดมศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อนุ อนุศาสนนันท์. (2537). การศึกษาปัญหาของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประเภทชั้นเรียนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดในภาคตะวันออก. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่).มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อังศินันท์ อินทรกำแหง. (2551). สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียดและการเผชิญ

ความเครียดของคนไทย. วารสารพฤติกรรมศาสตร์, 14(1), 135-150.

อัญชลี ธรรมะวิสิฏกุล. (2551). หลักการของการจัดการศึกษานอกระบบ และปรัญญาการศึกษาที่

เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ. <https://panchalee.files.wordpress.com/2018/12/7>

อุไร พันธุ์เมฆา. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความเครียดของผู้ป่วยโรค
เอดส์. (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.สุขศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามกระบวนการเรียนรู้ของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1.)แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล 2.)แบบสอบถามกระบวนการเรียนรู้ของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ

ขอความกรุณาตอบให้ครบถ้วนทุกข้อตามความเป็นจริง ผลการวิจัยจะนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบต่อไป

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

คำแนะนำในการตอบ กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

1.ระดับชั้น	☐ (มัธยมศึกษาปีที่ 3)	☐ (มัธยมศึกษาปีที่ 6)	
2.เพศ	☐ (เพศชาย)	☐ (เพศหญิง)	
3.อายุ	☐ (ระหว่าง 20-30 ปี)	☐ (ระหว่าง 31-40 ปี)	
4.สถานภาพสมรส	☐ (โสด)	☐ (แต่งงานแล้ว)	☐ (อื่นๆ)โปรดระบุ.....
5.รายได้	☐ (พอใช้)	☐ (ไม่พอใช้)	☐ (เหลือเก็บ)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามกระบวนการเรียนรู้ของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ

คำแนะนำในการตอบ คำถามในส่วนนี้มี 3 ตอน ขอให้ท่านอ่านข้อความในแต่ละประโยคให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความใดตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด โปรดทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง (.....) ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียวในแต่ละข้อ และขอความกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ตอนที่ 1 การเรียนรู้ของผู้เรียน

1.ข้าพเจ้าวางแผนการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2.แม้ข้าพเจ้าเรียนวิชาหนึ่งผ่านไปแล้ว แต่ยังไม่รู้ว่าจะเรียนไปเพื่ออะไร

(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3.ข้าพเจ้าค้นคว้าข้อมูลมาสนับสนุนในการเรียนของตนเอง

(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4.ข้าพเจ้าต้องทำความเข้าใจกับทุกขั้นตอนการทำงานก่อนลงมือปฏิบัติ

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

5.ข้าพเจ้าไม่เคยวางแผนการเรียนล่วงหน้า

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

6.ข้าพเจ้ารู้ว่าควรตั้งคำถามอย่างไร เพื่อให้ได้คำตอบของปัญหาที่ต้องการแก้ไข

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

7.ข้าพเจ้าไม่สามารถใช้ประสบการณ์เดิมในการแก้ปัญหาใหม่

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

8.ข้าพเจ้าใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในการเรียน โดยไม่เคยค้นคว้าเพิ่มเติมให้ยุ่งยาก

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

9.ข้าพเจ้ารักษาระบวนการทำงานที่ครูมอบหมายให้เป็นไปตามขั้นตอนที่วางแผนไว้

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

10.หากข้าพเจ้าต้องการเรียนรู้ในเรื่องใด ข้าพเจ้าจะพยายามจนสำเร็จ

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

11.เมื่อพบปัญหาในการเรียน ข้าพเจ้าพยายามหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

12.ข้าพเจ้าตรวจสอบผลงานของตนเองว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

13. ข้าพเจ้ามักจะไม่ได้ตรวจสอบแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้งานดีขึ้น

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

14. ข้าพเจ้าศึกษาเพิ่มเติมเพื่อใช้ปรับปรุงให้ผลงานของตนเองถูกต้อง

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

15. ข้าพเจ้ามองว่าปัญหาคือสิ่งที่ทำให้ตนเองเกิดความยุ่งยาก

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

16. เมื่อข้าพเจ้าต้องอธิบายงานให้ผู้อื่นฟัง ข้าพเจ้ามักอธิบายอย่างชัดเจน

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

17. ข้าพเจ้าสามารถพูดและเขียนในสิ่งที่รู้ให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยง่าย

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

18. ข้าพเจ้าชวนหาวิทยากรหรือการเรียนรู้ต่างๆ ทำอยู่ตลอดเวลา

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

19. ข้าพเจ้ามีการปรับปรุงวิธีการเรียนของตนเอง

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

20. ข้าพเจ้ามองว่าปัญหาคือโอกาสในการเรียนรู้

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

ตอนที่ ๒ แรงจูงใจของผู้เรียน

21. ข้าพเจ้าตั้งใจว่าจะนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนไปพัฒนาอาชีพปัจจุบัน

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

22.ข้าพเจ้าไม่สนใจความรู้ แต่มาเรียนเพราะต้องการปรับปรุงการศึกษาให้สูงขึ้น

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

23.ข้าพเจ้ามาเรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำความรู้ไปเพิ่มความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

24.ข้าพเจ้าพยายามเข้าเรียนเพื่อให้มีประสบการณ์ที่จะนำไปใช้ในการทำงานเพิ่มมากขึ้น

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

25.ข้าพเจ้าต้องการเพิ่มวุฒิการศึกษาเพื่อเปลี่ยนอาชีพใหม่เมื่อจบการศึกษา โดยไม่สนใจความรู้จากบทเรียน

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

26.ข้าพเจ้าตั้งใจนำความรู้จากการเรียนไปใช้ในการประกอบอาชีพ

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

27.ข้าพเจ้าต้องการเรียนเพื่อให้มีความรู้ใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยเรียนมาก่อน

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

28.ข้าพเจ้าต้องการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

29.ข้าพเจ้าต้องการเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเองจึงพยายามมาเรียนอย่างสม่ำเสมอ

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

30.ข้าพเจ้าสนใจเพียงรายวิชาเฉพาะที่สถานศึกษาจัดให้เรียน

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

31.ข้าพเจ้าเลือกเรียนเฉพาะเรื่องที่ถนัดและเฉพาะตามความสนใจของตนเอง

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

32.ข้าพเจ้ามาเรียนเพื่อขยายโลกทัศน์ให้กับตนเอง

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

33.ข้าพเจ้ามาเรียนเพื่อจะมีโอกาสได้พูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

34.ข้าพเจ้าเรียนรู้อะไรที่ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

35.ข้าพเจ้ามาเรียนเพื่อต้องการทำความรู้จักกับบุคคลที่หลากหลาย ต่างอาชีพ

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

36.ข้าพเจ้าตั้งใจมาเรียนให้จบโดยไม่สนใจที่จะสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

37.ข้าพเจ้ามาเรียนเพื่อจะได้มีโอกาสพบเพื่อนใหม่

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

38.ข้าพเจ้าไม่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่สถานศึกษาจัด

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

ตอนที่ ๓ การรับรู้การสนับสนุนทางสังคม

39.คนในครอบครัวเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของข้าพเจ้า

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

40.เมื่อข้าพเจ้าทำสิ่งผิดพลาดคนในครอบครัวจะซ้ำเติมข้าพเจ้า

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

41. คนในครอบครัวห่างเหินกับข้าพเจ้า จนข้าพเจ้าไม่รู้สึกรเป็นส่วนหนึ่งในครอบครัว

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

42. เพื่อนแสดงออกให้ข้าพเจ้ารู้ว่า ข้าพเจ้าเป็นคนสำคัญในกลุ่ม

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

43. คุณครูสร้างความมั่นใจให้กับข้าพเจ้า ในยามที่ข้าพเจ้าเผชิญกับปัญหาการเรียนหรือปัญหาส่วนตัว

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

44. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณครูไม่ใส่ใจทุกข์สุขของข้าพเจ้า

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

45. เพื่อนไม่ค่อยยอมรับความคิดเห็นของข้าพเจ้า

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

46. เมื่อข้าพเจ้าต้องตัดสินใจเรื่องสำคัญ คนในครอบครัวมักจะสนับสนุนการตัดสินใจของข้าพเจ้า

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

47. เพื่อนๆ มักแสดงความเห็นชอบกับความคิดของข้าพเจ้า

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

48. เมื่อข้าพเจ้าต้องการคำปรึกษาเรื่องการเรียน คุณครูจะช่วยวิพากษ์ และเสนอแนะให้กับข้าพเจ้า

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

49. ข้าพเจ้าได้รับคำชื่นชมจากคุณครู เมื่อข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

50. คุณครูมักจะให้ข้อมูลย้อนกลับด้านการเรียนอยู่เสมอ เพื่อให้ข้าพเจ้าพัฒนาการเรียนให้ดียิ่งขึ้น

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

51.คนในครอบครัวมักนำเรื่องราวที่เป็นประโยชน์มาบอกเล่าแก่ข้าพเจ้า

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

52.เพื่อนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ด้านการเรียนหรือการใช้ชีวิตกับข้าพเจ้า

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

53.เพื่อนมักมีข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนหรือการทำงานมาบอกเล่ากับข้าพเจ้า

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

54.เพื่อนไม่เคยแนะนำหนังสือ หรือแนะนำแหล่งเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ข้าพเจ้า

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

55.คุณครูให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำงานและการประกอบอาชีพ

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

56.สถานศึกษามีแหล่งข่าวสารที่หลากหลาย ทันสมัย เป็นประโยชน์ในการเรียน

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

57.สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม หรือนิทรรศการเพื่อให้ข้อมูลด้านการเรียน การศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

58.คนในครอบครัวของข้าพเจ้าพร้อมที่จะช่วยเหลือเรื่องค่าใช้จ่ายในการเรียนที่เพียงพอ

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

59.เมื่อข้าพเจ้าต้องการความช่วยเหลือเรื่องต่างๆ คนในครอบครัวพร้อมที่จะช่วยเหลือข้าพเจ้า

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

60.เพื่อนเต็มใจให้ข้าพเจ้ายืมอุปกรณ์การเรียน หรือสมุดจดคำบรรยาย

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

61.เพื่อนอาสาทำสิ่งต่างๆแทน ในเวลาที่ข้าพเจ้าไม่สามารถมาเรียนได้

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

62.ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์จากแหล่งบริการทางวิชาการของสถานศึกษา เช่นห้องสมุด คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

63.ข้าพเจ้าไม่เคยได้รับความสะดวกในการติดต่อกับฝ่ายต่างๆในสถานศึกษา

(.....) (.....) (.....) (.....) (.....) (.....)

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถามครบทุกข้อ

ภาคผนวก ข

ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 5 ตารางค่าอำนาจจำแนก แบบวัดการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียน
การศึกษานอกระบบ

ข้อคำถามที่	Item-total correlation
1	.403
2	.897
3	.504
4	.361
5	.273
6	.292
7	.294
8	.454
9	.435
10	.536
11	.545
12	.599
13	.591
14	.243
15	.417
16	.366
17	.538
18	.487
19	.560
20	.496

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งฉบับเท่ากับ .851

ตาราง 6 ตารางค่าอำนาจจำแนก แบบวัดแรงงุใจของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียนการศึกษานอกระบบ

ข้อคำถามที่	Item-total correlation
1	.410
2	.423
3	.411
4	.470
5	.633
6	.460
7	.460
8	.459
9	.498
10	.372
11	.464
12	.424
13	.480
15	.406
14	.517
16	.338
17	.601
18	.276

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดแรงงุใจทั้งฉบับเท่ากับ .857

ตาราง 7 ตารางค่าอำนาจจำแนก แบบวัดการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมของวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เรียน
การศึกษานอกระบบ

ข้อคำถามที่	Item-total correlation	(t-ratio)
1	.581	
2	.520	
3	.594	
4	.416	
5	.507	
6	.507	
7	.307	
8	.481	
9	.226	
10	.671	
11	.489	
12	.617	
13	.440	
15	.567	
14	.531	
16	.482	
17	.471	
18	.598	
19	.604	
20		2.836
21		5.069
22		5.588
23		2.137
24		3.162
25		4.763

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมทั้งฉบับเท่ากับ .835

ภาคผนวก ค

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ญา วังโน

ภาควิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ ดร.ภิญญาพันธ์ เพี้ยซ้าย

ภาควิชาจิตวิทยาพัฒนาการ

คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ดร.จรวรัตน์ เพ็ชรจันทิก

ครูผู้ทรงคุณค่าแห่งแผ่นดิน

อดีตผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบ

และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโนนไทย

จ.นครราชสีมา

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวดุสิตา สันซัง
วัน เดือน ปี เกิด	1 มกราคม 2536
สถานที่เกิด	จังหวัดพัทลุง
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2557 วิทยาศาสตร์บัณฑิต จิตวิทยาคลินิก มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ.2562 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	214 ม.2 ถ.เลี้ยวเมือง ต.จอหอ อ.เมือง จ.นครราชสีมา

